Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען — היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 237 | Łódź, Wtorek, 16 Października 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, ד' מרחשון תרצ"ה | № 237

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

געשטארבען רייםונד פואנקארע

פ א ר י ז, 15 (ספ. טעל.)

היינט 3 פארטאגס איז, נאך א לאנגע קראנקהייט געשטארבען דער געוועזענער פרע-זידענט פון דער פראנצויזישער רעפובליק רייםונד פואנקארע.

רייםונד פואנקארע איז געבוירען געווארען דעם 12 יאנואר 1860 אין שטעטעל בער-לע-דעק. אין דער פאריזער סארבאן האט ער בעקומען דעם טיטול ד"ר יורי.

אין יאהר 1886 איז ער צום ערשטען מאל געווארען מיניסטער און פון דאמאלס אן ווידמעט ער זיך דער פאליטיק.

אין א גאנצע רייה קאבינעטען פערנעמט ער די טעקעס פון מיניסטארען פון אינערן און פינאנץ. אין יאהר 1906 איז ער געווארען מיט-גליד פון דער וויסענשאפטליכער אקאדעמיע פאר א וויסענשאפטליך ווערק.

אין יאהר *1912* איז ער געווארען פרעמיער און מיט א יאהר שפעטער איז ער געוועהלט געווארען אלס רעפובליק-פרעזידענט..

דער מארד אין סאראיעווא האט איהם געטראפען בעת'ן וויזיט אין פעטערבורג. דעם פרעזידענטען-אמט האט ער פערנומען איבער דער גאנצער צייט פון דער וועלט-מלחמה. אין יאהר 1919 האט זיך געענדיגט זיין קאדענץ אלס פרעזידענט. ער נעהמט נאך ווייטער אנטייל אין פאליטישען לעבען ביז'ן יאהר 1929. זיין געזונד-צושטאנד ערלויבט איהם אבער שוין נישט מער צו זיין פאליטיש טעטיג. ווען ס'האט זיך איצט אפגע-שפילט דער בלוטיגער אטענטאט אין מארסעל, איז פואנקארע שוין געלעגען אויפ'ן טויטען-בעט.

פ א ר י ז, 15 (ספ. טעל.)

וועגען פואנקארעס לעצטע מאמענטען גיט מען איבער, אז ער האט זיך זעהר שטארק איבער גענומען מיט'ן אטענטאט אין מארסעל. אזוי ווייט, אז זיין געזונדצושטאנד האט זיך פערערגערט און דערפיהרט צום טויט.

די לוויה וועט פארקומען שבת

מיטגעפיהל-דעפעשען פון מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי און אויסערן-מיניסטער בעק

ו א ר ש א, 15 (טעלעפאניש)

דער מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי האט ארויסגעשיקט צום פראנצויזישען פרעזידענט לעברען א מיטגעפיהל דעפעשע צום טויט פון רייםונד פואנקארע.

אויך דער אויסערן מיניסטער בעק האט צוגעשיקט א מיטגעפיהל-דעפעשע צו פואנקארעס אלמנה.

מען זוכט נאך די בעטייליגטע אין מארסעלער אטענטאט

ר ו י ם, 15 (ספ. טעל.)

די פאליציי האט ארעסטירט אין גענוא א געוויסע פערזאן, וועלכער האט זיך אנגעגעבען אלס טשעכישער בירגער. עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז ער איז בעתן אטענטאט געווען אין פראנקרייך און אז ער איז געקומען פון ניצא קיין איטאליען דעם 10 אקטאבער.

פ א ר י ז, 15 (ספ. טעל.)

נעכטען איז ארעסטירט געווארען אנ'עסטריי-כישע בירגערין מיטן נאמען ערנא רוהם, וועלכע האט איבערגעגעבען צו דריקען פליג בלעטער און בראשורען אין דער סערבישער שפראך מיט א רע-וואלוציאנערען אינהאלט. די ארעסטירטע האט זיך אפגעזאגט צו געבען ערקלערונגען.

די פאליציי האט פעסטגעשטעלט, אז ערנא רוהם איז ארויסגעשיקט געווארען פון פראנקרייך פאר פיהרען א רעוואלוציאנערע אגיטאציע.

ב על ג ר א ד, 15 (ספ. טעל.)

„פראוודא" איז מודיע פון סאפיא, אז די דארטיגע פאליציי האט געזוכט געארגיעוו'ען דורך שטעק-בריף אין דער אפיציעלער פרעסע אין טאג פון 7 סעפטעמבער אלס געפעהרליכער טעראריסט פון אנ'אונלעגאלער ארגאניזאציע.

פ א ר י ז, 15 (ספ. טעל.)

היינט איז ארעסטירט געווארען דער ענס לאפענער טעראריסט סילוועסטער מאלבי, וועל שאלני.

ביים ארעסטירטען האט מען געפינען 700 פראנק און א קאמפאס. ער האט ערקלערט, אז ער האט נישט געגעסען 4 טעג און האט זיך בעהאלטען אין וועלדער. היינט איז ער אריין אין א קאפע עפעס עסען און איז דארט דערקענט געווארען.

פערשווינדען צוויי יודישע-פראפעסארען

וואס זענען געפאהרען פון סטאמבול קיין דייטשלאנד

ס ט א מ ב ו ל, 15 (יט"א טעלעגראפיש)

די צוויי יודישע פראפעסארען ליפמאן און שוץ, פליטים פון דייטשלאנד, וועלכע זענען אנגא זשירט געווארען אויף דער סטאמבולער אוניווערזיטעט, זענען בעת דער וואקאציע ארויסגעפאהרען קיין דייטשלאנד, כדי צו ערלעדיגען זייערע פער זענליכע ענינים. ביידע פראפעסארען זענען ביז איצט נישט צוריקגעקומען, ביז איצט ווייסט מען נישט וואו זיי זענען פערשוואונדען געווארען.

וואָרנונג!

אין צוזאמענהאנג מיט'ן אנאנימען קאמוניקאט, וואס האט זיך בעוויזען אי „נ. פאלקסבלאט" פון 15 ה. ח. דערקלערען מיר פאלגענדעס:

דער שטרייק פון די אנגעשטעלטע אויף נאוואמיעסקא און אין די האלעס איז ארויסגערופען געווארען נאך פילמאליגע אונזערע פאדערונגען צו די סוחרים-פעראיינען וועגען אונטערהאנדלונגען. די סוחרים-פעראיינען זאגען זיך אפ אונטער-צוהאנדלען. מיר ווארענען דעריבער אלע אנגעשטעלטע, אז דער דערמאנטער קאמוניקאט האט פאר א ציל אריינצוברענגען בלויז א צעזודערונג צווישען אייך.

לאזט זיך נישט פראוואצירען!

דער שטרייק דויערט ווייטער אהן קיין שום ענדערונג. נאר די סוחרים-פעראיינען אין דירעקטע אונטערהאנדלונגען מיט אונז קאן ברענגען צו א פערשטענדיגונג.

קיין שום דראהונגען וועלען אונז נישט אפשרעקען.

דעם כלל סוחרים דערקלערען מיר, אז קיין שום טרער האבען מיר ביז איצט נישט אנגעווענדעט. דאגעגען בעוויזען די וענדונגען פון א גאנצער רייה סוחרים צו אונז, אז זיי געפינען זיך פערקעהרט אונטער'ן טעראר פון א קליקע סוחרים.

די פערוואלטונג
פון לאדזער פראפ. פעראיין פון האנדעל, ביורא און אינדוסטריע-אנגעשטעלטע,
פיעטריקאווער 61.

רעצטע אויפפאדערונג!

אזוי ווי נאך אונזער נעכטיגער אויפפאדערונג, האבען זיך דער גרעסטער טייל פון די אנגעשטעלטע געשטעלט צו דער ארבייט, פאדערן מיר אלזא נאכאמאל אויף די רעשט אנגעשטעלטע, זיי זאלען זיך היינט אונבעדינגט שטעלען אויף די פאסטענס. אין פאלס נישט, זענען זיי געקינדיגט פון היינט אן.

מיר ערקלערען נאכאמאל קאטעגאריש, אז מיר וועלען זיך פאר קיין טעראר-אקטען נישט אפשרעקען און דערצו נישט דערלאזען. — מיט אכטונג

מאנופאקטור-סוחרים
פון ראיאן נאוואמיעסקא און האלעס

STARSZY FELCZER
H. Neumark
צוריקגעקעהרט
פאלודניאווא 28, טעל. 163-46
נעמט אן ביז 10 פריה און פון 2–4 נ.מ.

ביי ארץ-ישראל

אינפארמאציעס טעגליך אין ביורא פון
„תוצרת ארץ-ישראל"
שרודמיעסקא 3
פון 1–10 מיטאג און פון 5–7 אווענד.

פאר גאלד,

ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

דאפעלטע בוכפיהרונג
לערנט גרינדליך אויס אין איין מאנאט
דאס ביכפיהרונגס-ביורא
פון ס. בראווערמאן
פיעטריקאווער 17, טעל. 242-27
אנפאנג פון קורס ד. 20 פאזשדזשערניק ד.י.
פרייז נור 30 זל. נאכ'ן ענדיגען פון קורס פראקטיק ביים ביורא. אנמעלדונגען אין די ביורא-שעה'ן.

Dr
Wajnberg
ספעצ. פון לונגע, הארץ און טסלערהאלז-קראנקהייטען
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9 אוו.

פרוב דיין גליק אין ליטמאנ'ס קאלעקטור!

וויל דארט זענען שוין געפאלען די גרעסטע געווינסטען אין לאדז!
אלס פאקטען גיבען מיר אויף די געווינסטען:

300.000 זל.	אויף	№	42630
300.000	„	„	26014
50.000	„	„	101750
50.000	„	„	144482
15.000	„	„	182813
15.000	„	„	36938
15.000	„	„	95652
15.000	„	„	138923
10.000	„	„	25230
10.000	„	„	60939
10.000	„	„	74729
10.000	„	„	74736
10.000	„	„	136222
10.000	„	„	51815
10.000	„	„	25227

און א סך געווינסען צו 5.000 זל., 2.000 זל. א. ז. וו.

אלזא קויף תיכף א גליקליך לאס צו דער I קלאס, 31. מלוכה-לאטעריע

נור איז דער גליקליכער קאלעקטור פון

I. H. Littman

32 פיעטריקאווער 32 — טעל. 144-72 —

58% לאסען געווינען! כל הקודם זוכה!

די ציהונג קומט שוין פאר דאנערשטאג, ד. 18. ד.ח. און וועט דויערן 5 טעג.

עסטרייכישע רעגירונג פיהרט אונטערהאנדלונגען מיט די נאצים וועגען שאפען א קאאליציע-רעגירונג

וויען, 15 (יט"א טעלעגראפיש)

אנ'אמעריקאנער זשורנאליסט האט געהאט א געשפרעך מיטן נאצי-פיהרער פון עסטרייך ד"ר ריהל. דער נאצי-פיהרער האט ערקלערט, אז עס פיהרען זיך אונטערהאנדלונגען פון די נאצים מיט דער עסטרייכישער רעגירונג וועגען שאפען א קאאליציע-רעגירונג פון די קריסטליך-סאציאלע מיט די נאציאנאל-סאציאליסטען. ס'ווערען נאך געפיהרט אונטערהאנדלונגען וועגען געגענזייטיגע קאנצעסיעס.

מ'דארף זיך דעריבער ריכטען אויף אומאנגענעמע סורפריזען פאר די יודען אין עסטרייך.

נייער פראנצויזישער יוסטיץ-מיניסטער

פאריז, 15 (ספ.) אלס נייער יוסטיץ-מיניסטער איז בעשטימט געווארען העגרי לעמערי, וועלכער איז זעהר גינסטיג געשטימט פאר פוילען.

מיניסטער בעקנעש אין פאריז

פאריז, 15 (ספ. טעל.)

פרעזידענט לעברען האט אויפגענומען אויף אנ'אודיענץ דעם טשעכישען מיניסטער בענעש.

פאריז, 15 (ספ. טעל.)

מיניסטער בענעש האט היינט אויך קאנפערירט מיט'ן מיניסטער לאוואל.

בריף-אויסטויש צווישן לאוואל און סיימאן

לאנדאן, 15 (ספ. טעל.)

דער נייער פראנצויזישער אויסען-מיניסטער לאוואל האט צוגעשיקט צום ענגלישען אויסערן-מיניסטער א בריף, אין וועלכען ער שרייבט, אז ער איז צופרידען צוזאמענצוארבייטען מיט סיימאנען אין די אינטערעסען פון שלום.

אין דער תשובה האט סיימאן אויסגעדריקט די האפנונג, אז צוזאמען מיט לאוואלען וועט מען קאנען פיהרען אנ'ארבייט אין גייסט פון וועלט-שלום.

רומעניען און ראטענפערבאנד

פאריז, 15 (ספ. טעל.)

„האוואס" איז מודיע פון בוקארעשט, אז דאס איינשטעלען נארמאלע דיפלאמאטישע בעציהונגען צווישען רומעניען און ראטען-פערבאנד וועט פארקומען גאר בקרוב.

קיין בוקארעשט איז שוין געקומען א סאוויעטישער בעאמטער ניקאלאיעוו, וועלכער פערנעהמט זיך מיט צוגרייטען א זיך-ארט פארן סאוויעטישען געזאנדטען אסטראווסקי.

אויף דער פאריזער בערזע

פאריז, 15 (ספ. טעל.)

אויף דער פאריזער בערזע איז היינט געפאלען דער קורס פון אלע מלוכה'שע ווערט-פאפירען.

שטייער פון אונפערהייראטע אויף בילדונגס-צוועקען

ווארשא, 15 (טעלעפאניש)

מען גיט איבער, אז עס ווערט איצט אין די רעגירונגס-קרייזען בעטראכט א פראיעקט איינצופיהרען א שטייער פון אונפערהייראטע אויף בילדונגס-צוועקען.

דער מערדער געארגיעוו

סאפיא, 15 (ספ. טעל.)

די דירעקציע פון דער בולגארישער פאליציי איז מודיע, אז וולאד. געארגיעוו—טשערנאזעמסקי, וועלכער האט אויסגעפיהרט דעם אטענטאט, איז נאטירט אין דער פאליציי קארטא-טעקע אלס גומאדא, א שאפער, די פאליציי האט איהם געזוכט שוין פון לאנג. געארגיעוו איז געבוירען געווארען אין יאהר 1897 אין מאקעדאניע. געוואוינט האט ער אין בולגאריען פון וואנען ער איז אוועק אין יאהר 1932.

יאפאנישע צייטונג וועגען בירא-בידזשאן

אסאקא (יאפאן) א לאנגער ארטיקעל וועגען דער יודישער אויטאנאמער טעריטאריע בירא-בידזשאן, איז פערעפענטליכט געווארען אין דער אילוסטרירטער וועכענטליכער אויסגאבע פון דער גרויסער יאפאנישער צייטונג „אסאקא מאניטשי". דער ארטיקעל ברענגט אילוסטראציעס און אויספיהרליכע אינפארמאציעס וועגען בירא-בידזשאן.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, דעם 16 אקטאבער 1934

6,45 פריהמארגען-אודיציע, 6,48 פליטען 6,52 גימנאסטיק, 7.25 פליטען 7.50 רעקלאמע-קאנצערט, 11,57 צייטסיגנאל, 12,03 ידיעות, 12,05 פרעסע-איבערזיכט, 12,10 קאנצערט, 12,45 א שמועס פאר יונגערע קינדער, 1 ידיעות פון טאג, 1,05 קאנצערט, 3,30 עקספארט-ידיעות, 3,35 בערזע, 3,45 א שעה פון לייכטער מוזיק, 4,45 פ.ק.א.-קעסטעל, 5 קלאוויר רעציטאל, 5,25 שפראכען קעסטעל, 5,35 פליטען, 5,50 פאסט-קעסטעל, 6 פליטען, 6,10 רעפערטואר פון די טעאטערן, 6,15 מוזיק, 6.45 רעפעראט, 7 קאנצערט, 7,20 שמועסען, 7,50 ספארט, 8 אפערעטקע. בעת די פויזעס: ידיעות, רעקלאמע-קאנצערט, 10,30 קאנצערט, 10,45 פליטען, 11 ידיעות, 11,05 טאנץ מוזיק.

Dr.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
נעהמט אן אין הויט- און וועגערישע קראנקהייטען. מענער-שוואכע
נעהמט אן פון 8—12 בייטאג און פון 4—9 אוונד.

KUP LOS U WOLANDOWA!

יוגאסלאוויען ביי דער טרומנע פון קעניג אלעקסאנדער
די לויה וועט פארקומען דאנערשטאג

בעלגראד, 15 (ספ. טעל.)

דער ספעציעלער צוג מיט'ן טויטען קערפער פון קעניג אלעקסאנדער איז אנגעקומען קיין זאגרעב זונטאג 11 אזייגער. גרויסע מאסען זענען געקומען אפגעבען כבוד דעם טויטען קעניג. מיידלעך האבען געווארפען בלומען אויף די שינעס און פרויען מיט ליכט אין די הענט האבען אפגעריכט תפילות.

דער צוג איז איינגעפאהרען קיין זאגרעב אונטערן הילכען פון הארמאטען-שאסען און קלאנגען פון קירכען-גלעקער. די טרומנע מיט'ן קערפער האט מען אריינגעטראגען אין קעניגליכען סאלאן אויף דער באהן-סטאציע.

אין משך פון דער גאנצער נאכט און בעכטען בייטאג זענען פארביי דעם קערפער דעפילירט מאסען מענשען.

באכמיטאג איז דער ספעציעלער צוג מיט'ן קערפער ווייטער געפאהרען און אין מיטען דער נאכט אנגעקומען קיין בעלגראד. די טרומנע מיט'ן קערפער איז אריינגעטראגען געווארען אין אלטען פאלאץ, וואו עס איז אפגעהיטן געווארען א קורצע תפילה.

דער קערפער וועט שטעהן פאר דער עפענט-ליכקייט 2 טעג, די פייערליכע קבורה וועט פארקומען דעם 1. אקטאבער ה. י.

פאריז, 15 (ספ. טעל.)

צו דער לויה פון קעניג אלעקסאנדער וועלען פון פראנקרייך ספעציעל פאהרען דער רעפובליק פרעזידענט לעברון און איניגע מיניסטארען. דער קריגס-מיניסטער האט ארויסגעגעבען א בעפעהל צו שיקען קיין בעלגראד צו דער לויה א קאמפאניע פון 150-סטען פיעכאטע-פולק צוזאמען מיט'ן ארקעסטער.

בעלגראד, 15 (ספ. טעל.)

אין דער לויה פון קעניג אלעקסאנדער וועלען זיך בעטייליגען דעלעגאציעס פון 22 לענדער.

פוילישע דעלעגאציע

ווארשא, 15 (טעלעפאניש)

היינט פאהרט ארויס די פוילישע דעלעגאציע קיין בעלגראד צו דער לויה פון קעניג אלעקסאנדער. דער פארזיצער פון דער דעלעגאציע איז דער וויצע-מארשאלעק פון סענאט באוצקי.

דעלעגאציע ביים סאוויעטישען אמבאסאדאר טראיאנאווסקי'ן וועגען בעזעצען יודען אין ראטענפערבאנד

ניו-יארק (יט"א) אלעקסאנדער טראיאנאווסקי, דער סאוויעטישער אמבאסאדאר אין אמעריקא האט אויפגענומען א יודישע דעלעגאציע, וועלכער ער האט פערזיכערט, אז ער איז שטארק פעראינטערעסירט מיט די פלענער צו בעזעצען יודישע פליטים און בכלל יודען אין רוסלאנד און איבערהויפט אין בירא בידזשאן.

די דעלעגאציע איז בעשטאנען טון פאר שטעהער פון „אמעריקאנער קאמיטעט צו בעזעצען יודען אין רוסלאנד".

די דעלעגאציע האט איבערגעגעבען דעם אמבאסאדאר א מעמאראנדום, אין וועלכען עס ווערט אנגעוויזען, אז די צילען און אויפגאבען פון דער ניי-געגרינדעטער ארגאניזאציע זענען צו ערמעגליכען און ערמוטיגען דאס בעזעצען אויס-לענדישע יודען אין סאוויעטען-פערבאנד און ספעציעל אין בירא-בידזשאן. דער קאמיטעט וועט אויך אינגיכען אנהויבען א זאמעל-קאמפאניע, וואס וועט ערמעגליכען דורכצופיהרען די דאזיגע פלענער.

די דעלעגאציע איז בעשטאנען פון גען. קאנגרעסמאן וויליאם קאהען, ראובן ברייגין, דזשעמס וואטערמאן וויז, ד"ר העגרי מאסקאוויץ, ד"ר י. דזשייקאפ בילקאף, ד"ר דזשוליוס באגען א. אנד.

ענטגילטיגער רעזולטאט פון די קאנטאנאל-וואהלען אין פראנקרייך

פאריז, 15 (ספ. טעל.)

עס איז פערעפענטליכט געווארען דער ענטגילטיגער רעזולטאט פון די קאנטאנאל-וואהלען אין פראנקרייך. אויף דער אלגעמיינער צאהל 1512 מאנדאטען האבען די קאנסערוואטיסטען בעקומען 70 מאנדאטען. די מעסיגע רעפובליקאנער 578, אונאפהענגיגע ראדיקאלען 143, סאציאל ראדיקאלען 548, נעא-סאציאליסטען 23, סאציאליסטען 117 און קאמוניסטען 33.

Dr. med.
Alfred LEWI
choroby wewnętrzne
przeprowadził się
na ul. Piłsudskiego 51
tel. 241-98

Dr. med.
W. LUBRANIECKI
צוריקגעקעהרט
אלעע 1. מאי (פאסאזש-שולץ) 21,
טעלעפאן 108-65.
נעהמט אן פון 4 ביז 6 נאכמיטאג.

Dr. L. FALK
ספעצ. ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען
Nawrot 7, tel. 128-07.
עמפפאנגט פון 10—12 און פון 5—7 נ"מ

Dr. med.
Szreiber
כירורג
צוריקגעקעהרט
9 Narutowicza 9
tel. 122-95.
נעמט אן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8[30] אוונט.

7.50 זל. אטוואצק 7.50 זל.
טעגליך קלימאטישע וואלד-סטאציע טעגליך
Sanatorjum D-ra med. W. PRZYGODY
לונגען-אפטיילונג: ס'ווערען געהיילט לונגען-קראנקע לויט די נייעסטע מעטאדען.
כירורגישע אבטיילונג: עס ווערען געמאכט: אדמע, איבער-ברעכונג פון פערוואקסונגען, דורכשניידען פונ'ם נערוו א. ז. וו.
ספעציעלער פאוויליאן: ריטשאלט-פרייזען צוגעפאסט צו דער איצטיגער קריזיס-צייט נעמען ארום: פולע אויסהאלטונג, מעדיצין, אויפזיכט, רענטגען, אנפליזען א. א.
כשר'ע קיך! געשמאקע כשר'ע קיך. כשר'ע קיך!
פאר רעקאנוואלעסצענטען זארגפעלטיגע אויפזיכט.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1[30]—2[30] מיטאג און פון 7—9 אוונט.
זונטאג פון 10—1 בייטאג.
עלעקטראנאליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן:
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.

אויערן, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועקס אפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולא-טארישע פון 11—1 און פון 5—8 אוונט.

מודעה. ברוך-קראנקע' קריפעל!
ליידענדע אויף פערשידענע ביין-פערקריי-מונגען פון גוף (הויקערס)!

אין לאדז וויילט צום ערשטען מאל דער אמת'ער וועלט-בעריהמטער ספעציאליסט
Ortoped DYR. Natan Rapaport
פון וויען מיט 30-יעהריגער פראקטיק און נעמט אן פון 9 פריה ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אוונד
אין לאדז, פילסודסקיעגא № 23
(פריהער וושכאדניא 23) טעל. 231-89
ברוך-ליידענדע! איהר קענט געזונד ווערן אהן בלוטיגע אפעראציעס ראטעוועט אייער געזונד כל-זמן ס'איז נאך צייט, ווייל דער ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, די קישקעס ווערען פערדרעהט און מ'קען בראנדיג ווערען.
א הילף און א רפואה! דורך מיין מעטאדע ערפונדענע ספעציעל הייל-באנדאזשען, וועלכע האלטען צו די גרעסטע פערנאכלעסיגטע ברוכען און בעזייטיגען ראדיקאל מיט גאראנטיע ביי אנפאנגס-ברוכען. מיין ספעציאליטעט איז אויך: הייל-אפאראטען נאך דעם סיסטעם פון פראפעסאר ד"ר האפפא. ד"ר העססינג און קאללאט. געגען אלערליי פערקריפלונגען, פערקרימטע פיס ווי אויך שמערצענדע פלאט-פיס פאר אמפוטירטע איגוואלידען אמעריקאנישע קונסט-פיס (סאלאן-ארבייט).
פאר דאמען נאך אפעראציעס קינסטליכע ברוסטען.
ביים ארפאלאזען זיך פון מאגען, קישקעס און געבירט-מוטער, עמפפעהל איך ספעציעלע הייל-באנדאזשען לויט דעם סיסטעם פון פראפ. ד"ר גלענארד.
געדענקט די אדרעס:
ארטאפעדישע אנשטאלט 23 פילסודסקיעגא 23.

אַרום דורכפאַל פון יודען אין דער נייער האַנדווערקער-קאַמער

וואָס עס דערצעהלען וועגען דעם אַנפיהרער פון די לאָדזער יודישע האַנדווערקער

בעריכט-פערזאַמלונגען אין די יודישע האַנדווערקער-צענטראַלעס

בעריכט אין דער לאָדזער עקספּאָזיטור

פון צענטראַלען יודישען האַנדווערקער-פערבאַנד אין פוילען

אונטערן פאָרזיץ פון דאָזאָר א. גלאַטמאַן איז פאָרגעקומען אין דער האַנדווערקער-עקספּאָזיטור, (פּעטריקאָווער 20) אַ פערזאַמלונג פון פאָרשטעהער פון די צעכען און האַנדווערקער-פעראיינען, וואָס זענען אנגעשלאָסען אין דער עקספּאָזיטור. מאַג. מ. באַלבערישסקי האָט אָפּגעגעבען אַ גענויעם בעריכט וועגען דעם, ווי אַזוי און ביי וועלכע אומשטענדען עס זענען אין לאָדז פאָרגעקומען די וואַהלען צו דער פערוואַלטונג פון דער האַנדווערקער-קאַמער און וועגען דער לאַגע, וואָס ס'האָט זיך איצטער געשאַפען.

לויט'ן אָפּמאַך מיט די קריסטליכע האַנדווערקער צו די וואַהלען פון די האַנדווערקער-קאַמערן אין גאַנצען לאַנד, האָבען יודען געצאָהלט בעקומען בין 37 און האַלב פראָצענט מאַנדאַטען אין קאָנגרעס פוילען, און 40 פראָצ. אויף די קרעסען, וואָס איז שייך די פערוואַלטונגען איז בעשטימט געוואָרען, אַז דער פרעזעס איז אַ קריסט און דער ויצע-פרעזעס — אַ יוד, פון די איבריגע 3 פערוואַלטונגס-מיטגלידער דאַרף זיין איין יוד. אַ חוץ דעם דעלעגירט יעדע קאַמער 2 פאָרשטייער אין דעם הויפּט-ראַט פון די האַנדווערקער-קאַמערן. פון וועלכע, לויט'ן אָפּמאַך, איין מאַנדאַט געהערט צו אַ יודען.

פריהער ווי אין לאָדז זענען שוין פאָרגעקומען וואַהלען במעט אומעטום און ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז פון 14 וואָיעוואָדזטוועס איז אין 10 דער אָפּמאַך אויסגעפיהרט געוואָרען אין הונדערט פראָצענט, געביטען האָט זיך די לאַגע אין וואַרשא, וואו יודען האָבען אנשטאָט אַ ויצע-פרעזעס בעקומען נאָר אַ פערוואַלטונגס-מיטגליד, אַזוי אויך אין וולאָצלאַוועק, קיעלץ, און ערשט אין דער אָפּמאַך געבראָכען געוואָרען אין לאָדז.

ווי אַזוי איז געקומען דערצו, אַז דער אָפּמאַך זאָל אין לאָדז געבראָכען ווערען? גלייך ווי עס איז בעוואוסט געוואָרען, אַז יודען האָבען אין דער האַנדווערקער-קאַמער 8 מאַנדאַטען (פון די 25), איז אויף אַ זיצונג פון אַלע יודישע ראַטמענער געשאַפען געוואָרען אַן איינהייטליכע יודישע קאַלאָ. די דאָזיגע קאַלאָ האָט בעפולמעכטיגט די ה"ה: אַהרן יוסף ווייצמאַן, קאָזשמיערסקי און האַנעמאַן צו רעפּרעזענטירען איהר ישעה די פערהאַנדלונגען, וועלכע וועלען בורטיג זיין ביים צואַמענשטעלען די ליסטע פון די פערוואַלטונגס-מיטגלידער (דאָ ווייזט ה' באַלבערישסקי די אבהעזונגדע די איינגעהענדיגע איבערשרייבען פון אַלע יודישע ראַטמענער). ווען אין דער יודישע פרעסע האָט זיך בעוויזען אַ נאָטיץ מיט אַן אָנפראַגע, וואָס הערט זיך ביי יודען, האָט די עקספּאָזיטור, שטיצענדיג זיך אויפ'ן דאָזיגען בעשלוס געמאָלדען, אַז ס'איז שוין געשאַפען געוואָרען אַן איינהייטליכע יודישע קאַלאָ. וועלכע פיהרט אָן מיט דער אַרבייט און שטייט אויף דער וואַך. ווען די אַנפיהרער פון פאָלודניאָווע 4, האָבען זיך וועגען דעם דערוואוסט, האָבען זיי געצוואונגען זייער פאָרשטייער ה' קאַלסקי פון איין זייט און פון דער צווייטער זייט האָבען זיי איבערגעצייגען צו זיך צוויי ראַטמענער, וואָס האָבען זייערע מאַנדאַטען בעקומען פון דער עקספּאָזיטור (ה' שיינפעלד (פאָטאָגראַף) און דיאַמאַנט (פליישער), אַז זיי זאָלען צוריקציהען זייערע אונטערשריפטען. די דאָזיגע 3 הערין קאַלסקי, דיאַמאַנט און שיינפעלד האָבען דאַן אַריינגעשיקט אַ בריף צום היגען קאָמיטעט פון ב.ב.ר. אַז זיי האָבען נישט קיין צוטרוי צו די 3 הערין, וועלכע זיי האָבען מיט אַ טאָג פריהער געוועהלט אַלס זייערע פאָרשטייער און ציהען צוריק זייערע אונטערשריפטען. ס'איז כדאי דאָ צו בעמערקען, אַז צופעליג האָט די עקספּאָזיטור פון איהר זייט דעם דאָזיגען בעשלוס פון דער קאַלאָ קיינעם נישט געמאָלדען, ווייל די אונטערהאַנדלונגען האָבען זיך נאָך דאַן נישט אנגעהויבען און דער דאָזיגער דאָקומענט געפינט זיך נאָך היינט אין אַרכיוו פון דער עקספּאָזיטור.

ס'איז איבריג צוצוגעבען, אַז בעקומענדיג דעם דאָזיגען בריף פון די 3 ראַטמענער, איז שוין ביי די קריסטען קלאָר געוואָרען, אַז ס'איז נישטאָ ביי יודען קיין איינהייטליכקייט און דער דורכפאַל איז געווען שוין אַ פערטיגער. פון דעם מאָמענט אָן, איז שוין אַוועק אַלץ באַרג אַראָפּ. גלייך נאָכדעם האָט מען מצד די קריסטען געמאָלדען, אַז צוליב דער פּאָליטישער סיטואַציע אין לאָדז — (הויפּטזעכליך האָט מען זיך פערופען אויפ'ן רעזולטאַט פון די לעצטע שטאָדט-ראַט וואַהלען) פון איין זייט, און צוליב דער בויטיגקייט פון צו שאַפען אַ קאָנסאָלידאַציע צווישען די קריסטליכע ראַטמענער גופא דאַרפען יודען אַליין רעזיגנירען פון אָפּמאַך און בעגנוגענען זיך נאָר מיט איין מאַנדאַט.

אויף דעם האָבען די יודישע ראַטמענער געענטפערט, אַז וועגען אַזאַ זאַך קען דעצידירען, נאָר די צענטראַלע אין וואַרשא, וועלכע האָט דעם אָפּמאַך געשלאָסען. דער פאָרשטייער פון דער עקספּאָזיטור האָט ערקלערט, אַז וועגען רעזיגנירען פון אָפּמאַך קען קיין רייד נישט זיין, און אַז יודען וועלען נישט מסכים זיין, אַז די פערטרעטונג ביי די פוילישע האַנדווערקער זאָל פאָרקומען אויפ'ן חשבון פון די יודישע מאַנדאַטען, הגם יודען ווילען לחלוטין זיך נישט מישען אין די אינווענדיגסטע אנגעלעגענהייטען פון די קריסטליכע האַנדווערקער.

די לאַגע איז געוואָרען אַ שווערע, פון איין זייט אַ צוגעדראָכענער יודישער פראָנט, פון דער צווייטער זייט אַ געוואַלדיגע אַטאַקע אויף אַלע יודען, די גאַנצע שווערקייט פון דער לאַגע איז געפאַלען אויף דער עקספּאָזיטור, וועלכע האָט תיכף ומיד אַרויסגעשיקט אַ דעלעגאַט קיין וואַרשאַ, וואו ס'איז געלונגען דורכצוזעצען אַ ביישע ערקלערונג, אַז דער אָפּמאַך מוז אויסגעפיהרט ווערען. וועגען דעם איז געמאָלדען געוואָרען טעלעפאָניש. די לאָדזער מאַסגעבענדע ספערען, וועלכע האָבען טאַקע מסכים געווען גלייך צו געבען אויך דעם צווייטען דעלעגאַט קיין וואַרשאַ, אָבער וועלכע האָבען נאָך נישט געוואָלט מסכים זיין, צוליב לאָקאַלע בעדינגונגען, צו געבען דעם אַמט פון ויצע-פרעזעס. אַזוי ווי די יודישע צענטראַלע אין וואַרשא האָט בשום אופן נישט געקענט איינגיין אויף צו רעזיגנירען פון אַמט פון ויצע-פרעזעס, איז לויט אַ בעשלוס פון צ. ק. און עקזעקוטיווע פון צענטר. ה. פ. אין פוילען, וואָס איז עקסטראַ אָפּגעהאַלטען געוואָרען וועגען דער פראַגע, זונטאָג, דעם 16. סעפטעמבער בעשלאָסען געוואָרען צו דעלעגירען קיין לאָדז דעם פרעזעס ה' ראַסנער אין דער דאָזיגער זיצונג פון צ. ק. האָבען פון לאָדז אויך אנטיילגענומען די ה"ה גלאַטמאַן און קאָזשמיערסקי.

דער לעצטער דעצידירענדער אַקט האָט זיך אָפּגעשפּילט אין לאָדז מאָנטאָג דעם 17. סעפטעמבער, ד. ה. אין טאָג פון די וואַהלען. ווען מיר אַלע זענען געקומען קיין לאָדז צוזאַמען מיט'ן ה' ראַסנער און האָבען איבערגעגעבען די ראַטמענער וועגען דער געשאַפענער לאַגע איז אָנגעקומען צו דער זיצונג דער דעלעגאַט פון קאַליש ה' מלך וואָלקאָוויטש און איבערגעגעבען פאָלגענדען בריף פון דער קאַלישער אָרגאַניזאַציע: „צו דער עקספּאָזיטור פון צענטראַלען יודישען האַנדוו. פערבאַנד אין פוילען, לאָדז. ה"ה אין צוזאַמענהאַנג מיט די מאָרגענדיגע וואַהלען אין דער פערוואַלטונג פון דער לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער איז געקומען פון לאָדז ה' פרוינד, וועלכער האָט זיך פאָרגעשטעלט אַלס ויצע-פאָרזיצער פון פאָלודניאָוואַ 4 און פאָרגעשלאָגען, דאָס מיר זאָלען אויפשטעלען אונזער ח' מלך וואָלקאָוויטש, ער זאָל שטימען פאַר זייער קאַנדידאַט אין דער פערוואַלטונג. דערביי האָט ער אונז פאָרגעשטעלט, אַז זיי האָבען שוין 4 אונטערשריפטען פאַר זייער קאַנדידאַט און עס פעהלט זיי אַ פינפטער.

פערשטענדליך, דאָס דער ה' פרוינד האָט פון אונז בעקומען די געהעריגע תשובה. מיר מעלדען אייך וועגען דעם פאַקט, בכדי איהר זאָלט זיין פאָרגעבריייט אויף דער אַטאַקע, וועלכע זיי גרייטען צו. מיט חבר'שען גרוס — אונטערשריפטען...

קאַליש, דעם 16. סעפטעמבער.

פון דעם בריף ווייזט זיך, אַז ערשטענס אַרבייטען איינציגע ראַטמענער אויף צוויי פראָנטען און צווייטענס, אַז פאָלודניאָוואַ 4 האָט שוין אָפּגעמאַכט און ערלעדיגט דעם ענין מיט'ן נעהמען איין מאַנדאַט, נאָר דער הויפּט איז איהר געגאַנגען, אַז דעם מאַנדאַט זאָל זי בעקומען פאַר איהרס אַ מענשען. נישט קוקענדיג אויף דעם האָט די עקספּאָזיטור מיט'ן ה' ראַסנער ווייטער געפיהרט פערהאַנדלונגען מיט דער גאַנצער קאַלאַ, ווילענדיג דאָך אין לעצטען מאָמענט ראַטעווען די לאַגע, וועלכע איז באַכ'ן בעזוך אין וואַרשא פיל אויסגעבעסערט געוואָרען.

(סוף מאָרגען)

בעריכט אין צענטראַלען יודישען האַנדווערקער-פערבאַנד

פּילסודסקיעגאָ 69

צוליב דעם אַלאַרם-רוף פון „נייעם פאָלקסבלאַט" וועגען די פערשפּילטע וואַהלען צו דער האַנדווערקער-קאַמער און וועגען דער ראָל פון די יודישע האַנדווערקער-אַנפיהרער ביים אַדורכפיהרען די דאָזיגע וואַהלען. איז נעכטען פאָרגעקומען אַ בעריכטס-מיטינג אין צענטראַלען האַנדווערקער-פערבאַנד, פּילסודסקיעגאָ 69.

דעם מיטינג האָט געעפענט ראַטמאַן מ. פיין און געגעבען דאָס ערשטע וואָרט דעם ה' סענדאַוואסקי.

ה' סענדאַוואסקי הויבט אָן דערמיט, אַז דער צענטראַלער האַנדווערקער-פערבאַנד אין לאָדז האָט שטענדיג געהאַלטען פאַר אַ געבאָט פון דער שעה די פעראייניגונג פון די יודישע האַנדווערקער אין לאָדז. צו דעם צוועק האָט דער פערבאַנד אויסגענוצט די געלעגענהייט וואָס דער פאָרזיצער פון דער האַנדווערקער צענטראַלע אין וואַרשא ה' ראַסנער איז געווען אין לאָדז און האָט זיך געווענדעט צו איהם וועגען מיטהעלפען צו דער פעראייניגונג פון די יודישע האַנדווערקער אין לאָדז. ה' ראַסנער האָט צוגעזאָגט זיך מיט דעם ענין צו פערנעהמען און אפילו אויסגעאַרבייט אַ באַזע פאַר דער דאָזיגער פעראייניגונג. ה' ראַסנער האָט זיין צוזאָג נישט געהאַלטען און זיך אַרויסגערעדט מיט פערשידענע תירוצים אָנצוהויבען די פעראייניגונגס-אונטערהאַנדלונגען.

די לאָדזער עקספּאָזיטור פון דער וואַרשאַווער צענטראַלע האָט אויך זיך געפּרובט מיט אַלע מיטלען אַרויסצודרעהען פון דער פעראייניגונג, די כוונה איז געווען אַ קלאָרע. ס'האָבען זיך דערנעהנטערט די וואַהלען צו דער האַנדווערקער-קאַמער און די לאָדזער עקספּאָזיטור האָט אויף דעם אופן מאַנעווריִרט, היות ווי זי איז אַן אָפּטיילונג פון דער וואַרשאַווער צענטראַלע, וועלכע האָט געשלאָסען דעם בעריהמטען אָפּמאַך מיט די קריסטליכע האַנדווערקער וועגען די 37 און אַ האַלב פראָצענט, וועלען איהר צופאַלען אַלע מאַנדאַטען אין דער לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער און דעמאָלט וועט זי קענען דיקטירען דעם האַנדווערקער-פערבאַנד אויף פאָלודניאָוואַ 4.

איבריגענס, זאָגט ה' סענדאַוואסקי, האָט דער פאָרזיצער פון דער לאָדזער עקספּאָזיטור ה' אדוו. ווייצמאַן דערפון נישט געמאַכט קיין סוד און האָט עס ביי יעדער געלעגענהייט אָפען ערקלערט, נישט געקוקט דערויף האָט דער וואַהל-קאָמיטעט פון פאָלודניאָוואַ 4 זיך געווענדעט צו ה' ווייצמאַן, אַז ס'זאָל קומען צו אַ פערשטענדיגונג כאָטש אויפ'ן געביט פון די וואַהלען, כדי די יודען זאָלען נישט זיין צושפּליטערט און צובראָכען, אָבער אויך אויף דער דאָזיגער ווענדונג איז קיין ענטפער נישט געקומען. ס'איז דעריבער נישט געווען קיין אַנדער עצה, ווי דער האַנדווערקער-פערבאַנד פאָלודניאָוואַ 4 זאָל צוגרייטען אַן אייגענע ליסטע, אַזוי איז אויך געטון געוואָרען, דער פערבאַנד האָט געהאַט אַ פערטיגע ליסטע מיט אַלע נויטיגע אונטערשריפטען. דער צענטראַלער האַנדווערקער-פערבאַנד האָט אָבער באַך אַלץ נישט געוואָלט בעהמען אויף זיך די אחריות פאַר דער צוריסענקייט פון די יודישע האַנדווערקער ביי די וואַהלען און האָט זיך געווענדעט צו אַ מאַסגעבענדען דריטען צד, נישט אַ יודישען, אַז ער זאָל פערמיטלען ביי דעם פעראייניגען יודישען פראָנט צו די וואַהלען. ווען אַזאַ קאָנפערענץ איז זיך צונויפגעקומען האָבען מיר זיך אָנגעזאָגט אויף בעשולדיגונגען מצד די פאָרשטעהער פון דער עקספּאָזיטור, אַז מיר זענען נישט קיין לאָיאַלע בירגער און אַז מיר זענען געווען געגען דעם אינדוסטריע-געזעץ, אויף וואָס אונזערע פאָרשטעהער האָבען געענטפערט, אַז מיר וועלען אויך אויף ווייטער בעקעמפען די פּונקטען אין אינדוסטריע-געזעץ, וועלכע זענען שעדליך פאַר די אינטערעסען פון די יודישע האַנדווערקער. ס'זענען אָפּגעהאַלטען געוואָרען נאָך ווייטערע קאָנפערענצען וועגען געמיינזאַמען פראָנט, אָבער די עקספּאָזיטור האָט געשטעלט אַן אולטימאַטיווען בעדינג, אַז מיר מוזען זיך אונטערוואַרפען אַלע בעשלוסען פון דער עקספּאָזיטור אויף וואָס מיר האָבען נישט געקענט איינגעהן.

דאַן ערשט האָט דער צענטראַלער האַנדווערקער פערבאַנד אנגעהויבען אונטערהאַנדלונגען אויף איינגענער האַנד אויך צו האָבען רעפּרעזענטאַנטען אין דער נייער האַנדווערקער קאַמער.

די אונטערהאַנדלונגען זענען דערגאַנגען אַזוי ווייט זאָגט ה' סענדאַוואסקי אַז מיר האָבען איז דער געמיינזאַמער ליסטע בעקומען געזיכערט 2 מאַנדאַטען; דעם שלאָסער און דעם פריזיער. אָבער ממש אין לעצטען מאָמענט איז קיין לאָדז געקומען דער בעקאַנטער דעפּ. אידזשיקאָוסקי צוזאַמען מיט חיים ראַסנער און ממש אונז געצוואונגען, אַז מיר זאָלען זיך אָפּזאָגען פון דעם שלאָסער, וואָס מיר האָבען געמוזט טון, דערפאַר האָט מען אונז צוגעזאָגט, אַז ביי די נאָמינאַציעס וועלען מיר בעקומען 2 מאַנדאַטען, ווי אַזוי די נאָמינאַציעס האָבען אויסגעפאַלען, ווייסען אַלע, די דעפּוטאַטען האָבען זייער וואָרט נישט געהאַלטען.

נאָך די נאָמינאַציעס איז שוין דער צוזאַמענשטעל פון דער האַנדווערקער קאַמער געווען פערטיג, די עקספּאָזיטור האָט צונויפגערופען אַ זיצונג פון יודישען „קאָלאָ", פאַר'ן צענטראַלען האַנדווערקער פערבאַנד איז דאָס געווען פערשטענדליך, אַז ס'מוז עקזיסטירען אַן איינהייטליכע יודישע „קאָלאָ" מיר האָבען אָבער געפאָדערט, אַז אויך אונזער פערבאַנד זאָל האָבען אַ פערטרעטער אין דער אַנפיהרונג פון דער „קאָלאָ" צוזאַמען מיט דער עקספּאָזיטור, אָבער אויך אין דער הינזיכט האָט מען אונז שיקאַנירט. ס'איז געווען קלאָר, אַז מ'טוט עפּעס אונטער אונזערע פּליצעס, דער בעסטער בעווייז דערפאַר איז געווען, אַז ווען ס'איז געווען אַ מעגליכקייט צו שאַפען אין דער האַנדווערקער-קאַמער אַ מעהרהייט פון די 8 יודישע ראַטמענער מיט 6 קריסטליכע האָבען זיך אין דער לעצטער מינוט אָפּגעריסען 3 יודישע ראַטמענער אָנהענגער פון דער עקספּאָזיטור און נישט נאָר האָבען זיי די געפּלאַנטע מעהרהייט צובראָכען, נאָר אויך אונטער די פּלייצעס פון „קאָלאָ" אָפּגעמאַכט מיט אַן אַנדער גרופּע קריסטליכע ראַטמענער כדי צו בעקומען איין פערוואַלטונגס מיטגליד, דער צענטראַלער האַנדווערקער-פערבאַנד איז די גאַנצע צייט נישט אָפּגעטרעטען פון דער פאָדערונג אַז די יודען דאַרפען בעקומען אין פרעזידיום דאָס וואָס זיי האָבען געהאַט ביז איצט דאָס הייסט אַ ויצע-פרעזעס און אַ פערוואַלטונגס-מיטגליד, טאַקע צוליב דער האַנדלונג פון די דערמאָהנטע 3 יודישע ראַטמענער איז די אַקציע פּילשטענדיג פערשפּילט געוואָרען.

נאָכדעם בעקומט אַ וואָרט דער ה' פרוינד, וועלכער דערגענצט דעם בעריכט פון ה' סענדאַוואסקי, ער בעווייזט, אַז דער צענטראַלער האַנדווערקער-פערבאַנד האָט די גאַנצע צייט אויסגעשטרעקט די האַנד צו שלום. די האַנד איז אָבער געבליבען הענגען אין דער לופט. ער ווייזט אָן וויפיל מאָל דער פערבאַנד האָט זיך דורך דריטע פּערזאָנען געווענדעט צו דער עקספּאָזיטור וועגען פערמיטלונג, דאָס אַלץ האָט אָבער נישט געהאַט קיין פּעולה. ה' פרוינד האַלט, אַז דער גאַנצער ספּעקטאַקל מיט די לאָדזער וואַהלען צו דער האַנדווערקער-קאַמער איז אינספּירירט געוואָרען דורך חיים ראַסנער, וועלכער איז שוין איצט אַזוי שאַרף געשטעמפּעלט געוואָרען דורך נח פרילוצקי אין „מאָמענט" און איז שוין פאַר זיין האַנדלונג אויסגעשלאָסען פון קאָמיטעט פאַר יודישע מלאכה.

ה' פרוינד האַלט, אַז דער צענטראַלער האַנדווערקער-פערבאַנד האָט די גאַנצע צייט ווירדיג געפאָדערט די געהעריגע פערטרעטונג אין פרעזידיום פון דער האַנדווערקער-קאַמער, ער איז אָבער אין מיבוס איבערליציטירט געוואָרען דורך דער עקספּאָזיטור.

נאָכדעם רעדט דער ראַטמאַן פון דער האַנדווערקער-קאַמער ה' קאַלסקי, ער זאָגט, אַז די איינהייטליכע „קאָלאָ" פון די ראַטמענער איז געווען נאָר אַ פיקציע. די עקספּאָזיטור האָט נישט געוואָלט צולאָזען נישט צו די אונטערהאַנדלונגען און נישט צו דער אַנפיהרונג קיין מיטגלידער פון האַנדווערקער-פערבאַנד. די „קאָלאָ" האָט געהאַט אָנגענומען ביינדענדע בעשלוסען וועגען דעם, אַז ס'זאָל נישט געשטימט ווערען אויף געוויסע פּערזאָנען אַלס פרעזעס פון דער קאַמער און די יודען זאָלען אונבעדינגט פערלאַנגען צוויי מיטגלידער אין פרעזידיום, אויב זיי וועלען דאָס נישט בעקומען זאָל קיין יוד נישט אָננעהמען קיין מאַנדאַט, אין לעצטען טאָג אָבער איז געקומען קיין לאָדז חיים ראַסנער און צוזאַמען מיט פאָרשטעהער פון דער עקספּאָזיטור, הינטער די פּלייצעס פון דער „קאָלאָ" צובראָכען די בעשלוסען און בעפוילען 3 ראַטמענער פון דער עקספּאָזיטור צו שטימען מיט דער גרופּע, וועלכע האָט בעוויליגט צו געבען... איין יודישען מאַנדאַט אין דער פערוואַלטונג.

(סוף מאָרגען)

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכטס-
קראַנקהייטן, מענער-שוואַכע-בעהאַנד-
לונג מיט סטראַהלען בערגאָניע.
עלעקטראָ-אַנאַליזן.
נעמט אָן פון 8—11 און 4—8 אָוו., זונטאָג פון 1—9 ביי טאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשעניע-פרייזן.

Dr. Z. Henrykowski
ספּעציאַל-אַרצט פאַר ווענערישע
הויט-קראַנקהייטן און מענער-שוואַכע
האָט זיך איבערגעציגן אויף
פּיעטריקאָווער 86
טעל. 143-63
נעהמט אָן פון 8—11 און 6—9 אָוונט.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלע וואַרטע-זאַל.
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשעניע-פרייזן.

Dr. H.Rakowski
אינערליכע קראַנקהייטן
צוריקגעקעהרט
האָט זיך איבערגעציגן פון זאַוואַדזקאַ 8
אויף טראַוגוטאַ 5, טעל. 137-34

Dr. med.
P. KOTOK
אינערליכע קראַנקהייטן
ŻEROMSKIEGO 44, telef. 114-25
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 5 ביז 7 נאָכמיטאָג.

לאדז 16 אָקטאָבער 1934

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאדז 16 אָקטאָבער 1934

אנווייז אויף א פאלשען אדרעס

וואו זאל מען זוכען די שולדיגע אינ׳ם פערברעכען?

אויך אין פראנקרייך איז נישט אנדערש, ווי אין אנדערע מלוכות. טרויעריגע געשעהענישען, ווי דער פאליטישער דאפעלמארד אין מארסעל, וועלכער האט בעוואויגען דאס גאנצע פראנצויזישע פאלק זיך צונויפצוגיסען אין געמיינזאמען שמערץ, ווערען דאך אויסגענוצט פאר די ליידענשאפטען פון דער אינערליכער פאליטיק, אזוי א שטייגער, האבען זיך באלד נאכ׳ן מארד אויף די מויערען פון פאריז בעוויזען פלאקאטען, אין וועלכע דער אטענטאט ווערט פארגעשטעלט אלס דאס ווערק פון אינטערנאציאנאלען און יידישען קאמוניזם.

מיר וואלטען זיך נישט געוואלט אריינמישען אין שטרייט פון די פראנצויזישע פארטייען און נישט אונזער אויפגאבע איז עס צו פערטיידיגען דעם קאמוניזם, מיט וועלכען מיר האבען גארנישט צו טון, פערקעהרט, מיר זענען זיינע פאליטישע געגנער. אבער פונקט אזוי ווי אלע, וואס האבען אינטערעסע אין דער אינטערנאציאנאלער און בעזונדערס אין דער איראפעאישער פאליטיק, זענען מיר אויפ׳ן העכסטען אופן פעראינטערעסירט אין דעם נישט צו דערלאזען, אז פאלשע אויסטייטשונגען זאלען נישט נאך מעהר פערשווערען דאס אריענטירען זיך אין דער וועלט-פאליטישער בעדייטונג פון דעם שרעקליכען אטענטאט..

ביים היינטיגען טאג, ווען עס איז שוין געלונגען צו ארעסטירען די חברים פון מארסעלער מערדער, קאן מען האפען אינגיכען געוואויר צו ווערען גענויע פרטים וועגען דער צוגרייטונג פון דעם שרעקליכען פערברעכען. אפשר האבען די פערשווערער געהאנדעלט בלויז צוליב אינערליך-פאליטישע מאטיווען. אבער דעמאלט איז זעהר נישט וואהרשיינליך, אז ביי זיי זאלען האבען געשפילט די מינדעסטע ראלע וועלכע עס איז נישט קאמוניסטישע גרונדען.

אין דער אלטער צארישער מלוכה זענען געווען אהן א שיר רעוואלוציאנערע ארגאניזאציעס, אין יענע צייטען האט מען וועגען א קאמוניסטישער פארטיי אין היינטיגען זין פון ווארט נאך אינגאנצען נישט געוואוסט. די רוסישע סאציאל-דעמאקראטען זענען לויט זייער גאנצער וועלט-אנשויאונג געווען זעהר ווייט צו ערווארטען, וועלכע עס איז נישט ווייט-געהענדיגע פאליטישע רעזולטאטען פון בעזונדערע אטענטאטען און טעראריסטישע אקטען: זיי זענען געווען די הערשען נאך ווייטער, ווי די בירגערליכע רעוואלוציאנערען אין דער רוסישער געזעלשאפט.

צי די יוגאסלאווישע ארגאניזאציעס, וועגען וועלכע עס קומט איצט אויס אזוי פיל צו רעדען און צו שרייבען, זאלען זיך ארויסווייזען אלס כארוואטישע אדער מאקעדאנישע, איין זאך איז פולשטענדיג קלאר: מיט קאמוניסטישע צילען האבען זיי זיכער נישט קיין שום געמיינזאמעס.

עס וועט זיין בעזונדער שווער פעסטצושטעלען און צו בעווייזען, אז די פערשווערער האבען זיך בענוצט מיט׳ן שוץ פון אויסלענדישע פראטעקטארען, דאס וועט זיין שווערער געוואויר צו הערען ווי דעם נאמען זיצען, דעם כאראקטער און די נאציאנאלע איינגעשאפט. ביידע אלגעמיינע פאליטישע לאגע, וואס הערשט איצט אין דער וועלט, און ביי דעם בעזונדערען אינטערעס, וועלכען מען מוז דערביי שענקען דעם באלקאן, קאן מען נאטירליך נישט אוועקמאכען מיט דער האנד די מיינונג, אז פאר די מערדער, וועלכע האבען מיט דעם שרעקליכען טעראריסטישען אקט אנגעפיהרט פון הינטער דער סצענע, זענען די אינטערעסען פון דער יוגאסלאווישער נאציע געווען קנאפ וויכטיג. וויכטיג איז פאר זיי פיל מעהר צו שטערען די שטרעבונגען צו מאכען שלום אויפ׳ן באלקאן און צו ברענגען צו אן אויסגלייך צווישען פראנקרייך און איטאליען.

די פיהרענדע מענער פון מאסקווע האבען זיכער נישט קיין שום אינטערעס צו שטערען אט די שטרעמונגען, ווייל די אינטערנאציאנאלע לאגע פון סאוויעט-רוסלאנד פאדערט אויפ׳ן דרינגענדסטען אופן, אז אין איראפע זאל הערשען שלום און אז צווישען די פריינד פון די סאוויעטען: פראנקרייך און איטאליען זאל געשלאסען ווערען א גאר ענגע פערשטענדיגונג, און ווען מען וויל שוין אוועקשטעלען די פראגע, ווער פון די פרעמדע מלוכות האט דעם וואונש, אז אויפ׳ן באלקאן זאלען אויפפלאקערען אונרוהען, דאן קאן דער ענטפער זיין נאר איינער: דאס איז היטלער-דייטשלאנדס א אינטערעס, וועלכען קיינער קאן נישט פערלייקענען, אבער דאך וואלט געווען א פעהלער ארויסצושטעלען דעם דאזיגען אינטערעס אלס בעווייז, אז דאס היטלעריסטישע דייטשלאנד האט צוגעלעגט די האנד צום פערברעכען.

אויפפאלענד איז, וואס גראד אין דער דייטשער פרעסע ווערט געטון אלצדינג, כדי צו לענקען דעם בליק אויף די קאמוניסטען. דאס דערוועקט, זעלבסט פערשטענדליך, אומצוטרוי. עס איז א געפעהרליך שפיל אויך פון שטאנדפונקט פון היטלעריסטישען דייטשלאנד. ווייל ווען די בעשולדיגטע וועלען זיך נעהמען פערטיידיגען, וועט זיכער א גרויסע ראלע שפילען דער אומשטאנד דערויף, אז אויך קאנצלער דאלפוס איז ערמארדעט געווארען גראד אין דעם אויגענבליק, ווען ער האט זיך געגרייט צו א פערשטענדיגונגס-רייזע קיין רוים. אויך דער רומענישער פרעמיער-מיניסטער דוקא האט געפונען דעם טויט, ווען ער האט זיך ענערגיש אנטקעגענגעשטעלט די נאציאנאל-סאציאליסטישע מאכינאציעס אפצורייסען רומעניען פון דער קליינער אנטאנט.

געארג בערנהארד

לאמיר היטען די וואפען פון זשאוער

די פערשידענע טיפען ברעכער פון באיקאט

אין אן ארטיקעל וועגען די ברעכער פון באיקאט און זייערע שטאנדפונקטען שרייבט ד״ר א. מוקדוני:

אלע זענען זיכער, אז יודען האבען עס ארומגעצוימט דייטשלאנד מיט די אייזערנע ווענט פון באיקאט.

איז דאס אפילו נישט מעהר ווי א שיינער ליגען.

דער טרויעריגער פאקט איז, אז ביי פרעמדע איז דא א סך מעהר אייניגקייט בנוגע דעם באיקאט געגען היטלער׳ן ווי ביי אונז יודען, די אמת׳ע בעלי-דבר׳ס.

אין אונזער באיקאט-בעוועגונג זענען דא ריסען, גוואלד-ריסען.

דורכגעריסען איז דער באיקאט דורך 3 קליינע גרופעס.

לאמיר אנהייבען פון די עהרליכע, פון די גוט-מיינענדיגע און פון די אידעאלסטע דורכרייסער פון באיקאט.

א גרויסע גרופע פון די דייטשע יודען אין אויסלאנד איז טיילווייז פאסיוו און טיילווייז אגרעסיוו געגען באיקאט.

דאס זענען די בעלי-תשובה.

דאס זענען יודען, וואס דער היטלעריזם האט זיי אויפגעוועקט פון טיפען שלאף אין א פרעמדער וועלט און זיי געבראכט אין דער ביטערער יודישער ווירקליכקייט.

זענען זיי ארויפגעפאלען דער טרויעריגער יודישער ווירקליכקייט אויפ׳ן האלז, זיי ווילען זיך גארנישט מיט איהר שיידען, פערקעהרט זיי נעהמען איהר אן ווי די שענסטע, ליכטיגסטע ווירקליכקייט.

עס איז א ווירקליכקייט פון יסורים, און יסורים רייניגען, שענערען און לייטערען דעם מענשען...

יודען זענען די בעסטע מענשען אויף דער וועלט, ווייל זיי ליידען, ווייל זיי האבען געליטען.

די דאזיגע דייטשע יודען האבען לחלוטין גארנישט געגען היטלער׳ן, פערקעהרט, ער איז געווען דער גורם צו ברענגען זיי צוריק אין שויס פון ליידענדיגען יודישען פאלק.

סטעפאן צווייג פיהרט די דאזיגע ליניע.

דאס זענען די, וואס זענען מקבל באהבה די גרויסע יסורים, וואס אדאלף היטלער האט פערשאפט דעם יודישען פאלק.

דאס זענען די קרבנות פון היטלעריזם און מיט קרבנות דארף מען זיין זעהר פארזיכטיג.

דער צווייטער דורכריס, א סך א גרעסערער און א סך אן ערנסטערער אין אונזער באיקאט-אייניגקייט איז געמאכט געווארען דורך דעם ארץ-ישראל׳דיגען ישוב.

דער ארץ-ישראל׳דיגער ישוב האט מתיר געווען די דייטשע יודען צו נעמען ביי היטלערן דייטשע סחורה פאר זייער געלד. וואס די נאציס האבען מיט זייער רויבערישע הענד פערכאפט.

ארץ-ישראל איז געווארען דער מארק פאר די דאזיגע דייטשע סחורות.

וויל איך דא פאר קיין פאל נישט אריינלאזען זיך אין דער שקלא וטריא, צי האט דער ארץ-ישראל׳דיגער ישוב רעכט געטון צי נישט.

דא האנדעלט זיך וועגען דער הילף, וואס די דייטשע יודען האבען בעקומען דורך דעם דורכריס. קיינער איז נישט קעגען הילף פאר די דייטשע יודען, דא האנדעלט זיך וועגען דעם דורכריס גופא, ד״ה וועגען זיין שלעכטער מאראלישער ווירקונג אויף דער אייניגקייט פון באיקאט.

און ווען איהר לייגט אוועק אויף איין וואג די הילף, וואס די דייטשע יודען האבען בעקומען דורך דעם דורכריס און אויף דער אנדער וואג די שלעכטע מאראלישע ווירקונג אויף דער באיקאט-אייניגקייט וועט די לעצטע זיכער איבערוועגען.

דער קלענסטער און גרעבסטער היתר שאדט דעם איסור.

דער הארבסטער איסור ווערט אומגעווארפען פון דעם שוואכסטען היתר׳ל.

נאך די אזוי-גערופענע ספעציעלע דורכרייסער, נאך די גוט-מיינענדיגע און עהרליכע דורכרייסער פון באיקאט קומען אריינצעלנע, וואס הענגען זיך אן אויפן היתר פון די גוט-מיינענדיגע.

עס איז פאר קיינעם קיין סוד נישט, אז א סך יודען האבען נאך נישט בעוויזען אפצוקניפלען זיך פון דייטשען האנדעל, א סך האבען נאך נישט בעוויזען צו אויפזוכען א לאנד, וואס קען פראדוצירען דיזעלבע ארטיקלען וואס דייטשלאנד.

און די דאזיגע יודען זענען גראד נישט די ווייטע, די אפגעפרעמדטע, ניין, די מייסטע, וואס רייסען דורך דעם באיקאט זענען גראד אויך נאהענטע און היימישע.

זיי, די נאהענטע האבען דערשמעקט דעם היתר פריהער פאר אלעמען, זיי האבען זיך אויף איהם ארויפגעווארפען ווי אויף אן אבן-טוב.

וויבאלד היתר איז היתר.

און נאך די דאזיגע דריי גרופעס קומען שוין די דראבנע חברה-לייט, וואס גנבענען ביים באיקאט עטליכע טויזנט דייטשע זאקען, עטליכע שאק קעמעלעך און אנדערע ביליגע חפצים פון דייטשער פאבריקאציע.

דאס איז אונזער שטוב-גנב, וואס פון איהם, זאגען גוטע בעלי-הביתטעס, קען מען זיך נישט איינהיטען.

אבער פון דעם שאדען, וואס די אויבערשטע דריי גרופעס ברענגען דער אייניגקייט פון אונזער באיקאט-בעוועגונג האט מען זיך יא געקאנט פערהיטען.

עס איז נאך נישט שפעט, מיר זענען נאך נישט פערטיג מיט היטלערן, דער באיקאט וועט נאך דויערען יאהרען און יאהרען. קען מען נאך איצט שאפען אן ארגאן, וואס אלע פראגען פון באיקאט-פראקטיק זאלען געבראכט ווערען פאר איהם.

מיר האבען א גוט געוועהר געגען בלוטיגען שונא אונזערען, ער קארטשעט זיך דער שונא אונטער די שווערע קלעפ פון באיקאט, ער בעריהמט זיך נאר, אז ער וועט הונגערן מיט פרייד, אז ער וועט אריבערטראגען קעלט מיט חדווה און טויזענד יאהר וועט ער שטיין בלוטיג געגען אונז.

ער איז אויף ביטערע צרות.

איז לאמיר היטען דאס וואפען אונזערס פון זשאוער, לאמיר עס האלטען ריין.

עס איז א זעהר איידעל וואפען. מען קען עס זעהר לייכט צוברעכען.

דער שונא דרעמעלט נישט, ער זוכט מיטלען צו צוברעכען אונזער עקשנות, צו ביינען אונזער מוט.

זעהט, די ערד אונטער אונזערע פיס האט דער שונא אנגעצונדען, זעהט, ער שפריצט זיין גיפט איבער דער גאנצער וועלט. זעהט, ער וויל אונז ענג מאכען אויף גאטס גרויסער ערד.

דער איצטיגער קאמף מיטן דריטען רייך איז א קאמף אויף טויט און אויף לעבען.

מיר טארען דעם קאמף נישט פערלירען!

דארפען מיר זיך האלטען ביים באיקאט-וואפען אלע ווי איינער.

עפענען שפארונעס טאר קיינער נישט אויף זיין אייגענער אחריות, קיין היתרים מאכען זיך טאר קיינער נישט אויף זיין אייגענער פעראנטווארטליכקייט.

אין דייטשלאנד איז מיט די יודען אויף שטענדיג ערלעדיגט

אזוי מיינט דאס בלאט פון די נאציס, „דער אנגריף“

דער נאציאנאל-סאציאליסטישער „אנגריף“ האט ארויסגעשיקט איינעם פון די אנגעזעהענסטע מיטארבייטער זיינע קיין פאלעסטינע, כדי צו בעקענען זיינע לעזער מיט׳ן לעבען פון די יודען אין לאנד, וואו די ענטוויקלונג קומט פאר אין גאר אנדערע בעדינגונגען, ווי אומעטום. דער קארעספאנדענט פון „אנגריף“, וועלכער שרייבט אונטער׳ן פסעוודאנים „לים“, האט אנגעשריבען א סעריע ארטיקלען א. נ. „א נאצי פאהרט קיין פאלעסטינע“. ער שרייבט אין אלגעמיין מיט סימפאטיע וועגען דער יודישער געזעלשאפט אין ארץ-ישראל, ער דריקט זיך אפט אויס מיט באוואונדערונג וועגען די עראבערונגען פון די יודישע קאלאניזאטארען און לאנד. אין דער בעשרייבונג פון תל-אביב פעהלען נישט אפילו אפט מאמענטען פון בעריהרטקייט.

דער קארעספאנדענט דערציילט, ווי ער איז ארויסגעראטעוועט געווארען פון אן אויטא-קאטאסטראפע דורכ׳ן יודישען שאפער פון אויטאמאביל, אין וועלכען ער איז געפאהרען און אז דער שאפער האט באין אופן נישט געוואלט נעהמען ביי איהם קיין שום געלד-בעלוינונג און קיין שום געשאנק פאר דער רעטונג, אט די פיינקייט פון יודישען יונגענמאן בנוגע א פרעמדען, בפרט בנוגע א דייטשען זשורנאליסט, האט איינגאנצען געריהרט דעם קאנסעקווענטען אנטיסעמיט. דער דייטשער קארעספאנדענט שרייבט אויך אהן גאל וועגען דער געזעלשאפטליכער איבעראנדערשונג, וועלכע עס גייען דורך די יודען אין פאלעסטינע.

דעם ארטיקעל האט געפרובט אויסנוצען די ציוניסטיש-דייטשע צייטונג, וועלכע גייט ארויס אין בערלין „די יודישע רונדשוי“. דאס בלאט מיינט, אז מיט דער בעשרייבונג און מיט די בעאבאכטונגען פון דייטשען קארעספאנדענט זענען איינגענטליך צונישט געמאכט די טעאריעס וועגען דער נידריגקייט, וועגען דער ענטארטונג פון די יודען. דערויף האט „די רונדשוי“ בעקומען אן אפשניט פון הויפט-רעדאקטאר פון „אנגריף“ שווארץ וואן בערק.

די יודישע פראגע, האט דער דייטש געשריבען, איז א פאליטישע פראגע פון ערשטען ראנג און קאן געלעזט ווערען דורך אונז נאר אויף א פאליטישען אופן און נישט אויף א בירגערליך-מאראלישען וועג פון שטאנדפונקט פון יחיד, אויס׳ן סמך פון דערפאהרונג מיט בעזונדערע יודען. מיר ווייסען נאטירליך, אז פיל יודען אין בערלין האבען נישט געוואלט האבען קיין שום געמיינזאמעס מיט איזידאר וייס (דער יודישער וויצע-פרעזידענט פון דער בערלינער פאליציי פאר׳ן איבערנעהמען די מאכט דורך די נאציס) מיר זענען גערן מודה, אז עס זענען פאראן אזעלכע יודישע דאצענטען, וועלכע האבען זיך אין לעבען נישט אינטערעסירט מיט פאליטיק, אבער ווער וועט אונז גאראנטירען, אז זייערע זיהן וועלען נישט פארשטעלען מיט זיך גאר אנדערע טיפען פון פאליטיקער. אזוי ווי מיר האבען געהאט די מעגליכקייט זיך צו איבערצייגען אין משך פון די לעצטע פופציג יאהר.

די יודען אין דייטשלאנד וועט מען נישט קאנען אסימילירען. מעגען אפילו אנדערע פעלקער אין איראפע אריינגעהמען די יודען אין זייער נאציאנאליטעט. אין דייטשלאנד איז די זאך ערלעדיגט: דער יוד ווערט אויף אייביג בעזייטיגט פון דעם דייטשען היסטארישען וועג, מעג ער זיין גוט אדער שלעכט, אידעאליסטיש צי מאטעריאליסטיש, געזעלשאפטליך אדער א-געזעלשאפטליך.

דער יוד קאן א שיינער אין פאלעסטינע זוכען א נייעם ישוב. מיר האבען דאס שטענדיג בעגריסט מיט אנערקענונג. אונזערע ס. א. וואלטען מיט פרייד צוגעשטעלט די יודען די רייזע-בילעטען קיין תל אביב. אבער די יודען צווישען אונז? — געגען דעם האבען מיר פיל צו זאגען. אונזער קארעספאנדענט לים איז געפאהרען קיין פאלעסטינע, כדי צו אבסערווירען, ווי אזוי עס האבען זיך איינגעארדענט די עמיגראנטען. עס איז זעהר אינטערעסאנט, צי עס בלייבען דארט ביי זיי און ווי אזוי די יודישע שטריכען, וועלכע מיר האבען געהאט ענטדעקט אין איראפע, צי ווערט פערווירקליכט דער גלויבען פון די ציוניסטען, דערביי איז ענטשיידענד נישט די פראגע, צי געוועזענע ליטעראטען פערנעהמען זיך מיט פלאנצען פאמעראנצען, אדער קאנפעקציע-הענדלער בעשעפטיגען זיך מיט בעטאן-ארבייט, נאר צי וועלען די יודען ווירקליך שאפען א קולטור, א גייסטיג לעבען, אן עפענטליכע מיינונג און ענדליך א פאליטישע אויטאנאמיע פון זייער לאנד.

די קארעספאנדענצען פון לים ווערען ווייטער געדרוקט אין „אנגריף“.

די גרויזאמע ערמארדונג

פון קעניגליכען פארפאלק אין סערביען

פון ישעיה אוגער

אויסער דעם שוועד־פערוואונדעטען גענעראל פעטראוויטש איז שוין אלזא נישט געווען קיין לעבע־דיגער נפש אין פאלאץ, וואס זאל זיין קענען ווער־רען זיך אריינצוקריגען אין די קעניגליכע אפארטא־מענטען. ענדליך זענען זיי צוגעקומען צום ציל — צום שלאפצימער פון קעניגליכען פארפאלק. די פעס־טע טירען זענען אבער געווען געזיכערט דורך שווערע איזערנע גראטעס, די פערשווערער האבען מיט העק און דינאמיט־פעטארדעס אויפגעריסען די טירען און זענען אריין אין שלאפצימער, אבער צו זייער גרעסטען ערשטוינען האבען זיי דארט קיי־נעם נישט געפינען, די בעטען זענען געשטאנען ליע־דיג, די קאלדרעס האבען זיך געוואלגערט אויף דער ערד אבער פון קעניגליכען פארפאלק איז נישט גע־ווען קיין שפור צו ענטדעקען.

איבעריגע פון די פערשווערער האבען זיך דער־שראקען און זענען אנטלאפען, די איבעריגע האבען זיך גענומען מאכען א רעוויזיע אין פאלאץ. זיי האבען בעפוילען דעם פערוואונדעטען גענעראל פעט־ראוויטש ער זאל זיי ווייזען וואו דער קעניג און די קעניגין האבען זיך בעהאלטען. דער געטרייער פעטראוויטש האט דיי בכיוון ארומגעפיהרט א גע־וויסע צייט איבערן פאלאץ איבער די פערשידענע אפארטאמענטען וואו זיי האבען נאטירליך קיינעם נישט געפונען, מיט א האלבע שעה שפעטער, ווען די פערשווערער האבען זיך איבערצייגט אז פעטרא־וויטש האט די אפגענארט, האבען זיי איהם דער־שאסען.

דער קעניג און די קעניגין זענען דערווייל אין אנגסט און שרעק געלעגען בעהאלטען אין א גע־היימער קליידער־קאמער, וואס האט זיך געפונען נע־בען זייער שלאף־צימער. די טיר פון דער קליידער־קאמער איז געווען אזוי קונציג אין געשיקט פער־מאסקירט אז מ'האט בשום אופן נישט געקענט ענטדעקען אויף דער וואנט קיין שפור פון א וועלכער עס איז אריינגאנג אין א געהיימער קאמער, אייד־נער פון די פערשווערער, מושיטש, האט אבער גע־נומען קלאפען מיט א האמער אין דער וואנט אריין. די קעניגין האט זיך דערשראקען האט גער־עפענט א פענסטער און גענומען רופען הילף. אזוי ארום האט מען ענטדעקט דאס בעהעלטעניש פון קעניגליכען פארפאלק.

מושיטש האט אויפגעמאכט די טיר פון דער קליידער־קאמער, דער קעניג און די קעניגין זענען האלב־באקלעטע געשטאנען אין ציטעריש, נישט דיהענדיג זיך פון ארט. מושיטש האט דער ערש־טער געגומען שיסען אויפן קעניג. וועלכער איז תיכף צוזאמענגעבראכען נישט געבענדיג קיין לע־בענס־צייכען פון זיך. באלד זענען צוגעקומען אנ־דערע, און א האגעל פון קוילען האט זיך א שיט געטען אויפן קעניג און די קעניגין. די שוידערליך פערוואונדעטע און פון צעהנדליגער קוילען דורכגע־לעכערטע האבען די סאדיסטען אריינגעשלעפט אין שלאף־צימער, און דא ערשט האבען זיי אויף א בעסטיאלישען אופן מיט העק און מיט שווערדן פער־ענדיגט זייער בלוטיגע ארבייט, זיי האבען זיי ממש צעהאקט אויף שטיקער און אזוי צוקאליעטשעט אז ס'איז שווער געווען זיי צו דערקענען. דער קעני־גין דראגא האבען זיי אפגעהאקט די הענד און די פיס און אפגעשניטען די ברוסט, נאך דער דאזיגער בעסטיאלישער מארד־טאט האבען די פערשווערער ארויסגעווארפען די טויטע קערפערס דורך א פענ־סטער אין גארטען אריין.

דערווייל איז געווארען ארום פיר אינדערפריה, עס האט שוין אנגעהויבען טאגען, מיליטער און נאך איבעריגע פון די מערדער זענען ארויס צו די סאלדא־טען און האבען פראקלאמירט פעטער קאראגעארגע־וויטש פאר קעניג פון סערביען. „זשיוויא קראל פעטאר!“ (עס לעבע דער קעניג פעטער) — האט באלד געהילכט דורך די גאסען דער יובעל־געשריי פון די סאלדאטען.

און אין דער צייט, ווען אויף די גאסען האט מען געיובעלט, ווען אין גארטען זענען נאך געלעגען די טויטע קערפערס פון די אזוי גרויזאם ערמאר־דעטע און אין קאנאק איז מען ממש געשוואומען אין בלוט, אין דעם פרישען ווארימען בלוט פון אזוי פיל געשאכטענע מענשען זענען די מערדער גע־זעסען אין שענסטען קעניגליכען סאלא און געפראַ־וועט א מאלצייט, געטרונקען די בעסטע ווינען, וואס די האבען זיך געלאזט ברענגען פון קעניגליכען ווין־קעלער, און געשיכורט ביזן גרויען טאג אריין.

דערמיט האט זיך אבער נאך דאס בלוט־באד נישט געענדיגט, בעת די מערדער זענען נאך געזע־סען אין פאלאץ און האבען געשיכורט זענען פער־שידענע מארד־באנדעס ארומגעגאנגען איבער די גאסען — און ווייטער געמארדעט. דעם מיניס־טער־פרעזידענט מארקאוויטש האט מען פערהאלטען אויף דער גאס, בעת ער איז געגאנגען צו זיין טאכ־טער, וועלכע האט אין דערזעלבער נאכט געהאט גע־בוירען א קינד און מ'האט איהם ערמארדעט. אנ־אנדערע מארד־באנדע האט זיך אריינגעריסען אין דער וואוינונג פון קריגס־מיניסטער פאוולאוויטש און איהם דערשאסען. די ברידער ביידע פון דער קע־ניגין דראגא, וועלכע האבען זיך דערוואוסט וועגען די געשעהענישען און זענען געלאפען אין פאלאץ אריין העלפען זייער שוועסטער, זענען אויך דערשא־סען געווארען אויף דער גאס.

נאך די דאזיגע בלוטיגע געשעהענישען, האט מען געבראכט א מיליטער־ארקעסטער, וועלכער האט זיך אויפגעשטעלט פארן קאנאק און אומגעפעהר א שעה צייט אמוזירט דאס „פאלק“ מיט אפערעטען־לידער און אנדערע לוסטיגע מוזיק־נומערן.

ארום זעקס אין דער פריה איז צוזאמענגער־שטעלט געווארען א פראוויזארישע רעגירונג, וועל־כע האט ארויסגעלאזט פאלגענדע בולעטין: „צוליב שטרייטיגקייטען וועלכע זענען ענטשטאנען ביים קע־ניגליכען הויף, האט זיך געמוזט אריינמישען די ארמעע; ס'איז געקומען צו א קאנפליקט ביי וועל־כע קעניג אלעקסאנדער און קעניגין דראגא זענען אומגעקומען.

(סוף)

א יודישער שטאט-פרעזידענט אין ירושלים

פאדערט דער ישוב איז ארץ-ישראל

ספעציעלע קארעספאנדענץ

פון נתן זילבערצווייג

כידוע האבען די וואהלען צום שטאט־ראט אין ירושלים, זיך געענדיגט מיט א גלענצענדען, הונ־דערט פראצענטיגען נצחון פון דער פעראייניגטער יודישער ליסטע.

אלע 6 קאנדידאטען, וועלכע רעפרעזענטירען דעם גאנצען יודישען ישוב, און זייענע פערשידענע שאטירונגען זענען געוועהלט געווארען.

עס האט זיך אלזא אזוי ארום געבילדעט פאל־גענדע לאגע: פון איין זייט דער יודישער פעראיי־ניגטער פראנט, מיט 6 אנגעפיהרטע קאנדידא־טען, און פון דער אנדערער זייט דער אראביש־מוזולמעניש־קריסטליכער פראנט אויך מיט 6 אדורכ־געפיהרטע קאנדידאטען, וועלכע זענען אבער ווייט נישט פעראייניגט, נאר זוקא צעריסען און צער־שפליטערט. די גרעסטע סענסאציע איז דא געווען, דער דורכפאל פון דעם ביזאהעריגען אראבישער שטאט־פרעזידענט, נאשאשיבי, דעם גרעסטען חסון און חשוב אין דער אראבישער משפחה פון ארץ־ישראל. נאשאשיבי האט שוין געהאט א חזקה אויפן ירושלים'ער פרעזידענטען־פאטעל, ער האט פע־נער מען דעם דאזיגען חשובע' אמט די גאנצע צייט פון דער ענגלישער אדמיניסטראציע; געווען א גרויסע תקיף ביי דער ענגלישער מאכט, און ס'האלט ניי־נעם נישט איינגעפאלען צו גלויבען, דאס זיין שטערן וועט אמאל פאלען. זיין דורכפאל האט ער פיל צו פערדאנקען דעם ישוב, וועלכער האט געפונען איצט א געלעגענהייט איהם „אפצודאנקען“ פאר זיין האנדלונג און „בריטאליטעט“, וועלכע ער האט ארויסגעוויזען אלס שטאט־פרעזידענט אין 1927, בעת ער איז אוועק נאך די דאמאלטיגע גער־שעהענישען אין דער שפיץ פון א דעלעגאציע צום נציב העליון, בכדי אויסצוווירקען אפצושטעלען די יודישע עליה. די יודישע מיטגלידער פון ירושלים'ער

שטאט־ראט, האבען גלייך האן פערלאנגט זיין דער־מיסיע, און ווען זייער ווענדונג האט נישט געבראכט קיין רעזולטאט, האבען זיי מיט א צייט שפעטער איינגעגאנגען געלעגט זייערע מאנדאטען און דער ירושלים'ער שטאט־ראט איז געבליבען פילשטענדיג יודען־ריין, דאס אליין האט אבער נישט געהאט קיין שום ווירקונג אויף דער מאנדאטען־מאכט, נאשאשיבי האט אליין ביי חזקה אנגעפיהרט מיט דער מעטראָ־פאליטע פון ארץ ישראל, און איבעראל אדורכגער־זעצט זיין ווילען און פערלאנג.

זיין מפלה האט דעריבער ארויסגערופען א פערשטענדליכע שמחה ביים יודישען ישוב, און עס איז בכלל געווארען אקטועל די פראגע, פון ארויס־שטעלען די קאנדידאטור פון א יודען אלס שטאט־פרעזידענט פון ירושלים. מען דארף געדענקען, אז ירושלים פערנעמט נאך אליך און וועט שטענדיג פער־נעמען, דעם הויפט־פלאץ אין דער פאליטיק פון ארץ ישראל, ריכטיג האט נישט לאנג צוריק אוסישקין בעמערקט: צו וועמען עס וועט געהערען ירושלים, צו דעם וועט געהערען ארץ ישראל, אהן דער ער־אבערונג פון ירושלים, איז נישט מעגליך קיין ערעבערונג פון ארץ ישראל, דא איז די אלטע מויערן פון פרה הסטארישען ירושלים וועט העצידירט ווערען דער גורל פון ארץ ישראל, און מיר מוזען דעריבער אנווענדען אלע אונזערע כוחות, אויסנוצען אונזער גאנצע השפעה און כח בכדי צו בעקומען די מאכט איבער ירושלים, און דערביי האבען מיר

דאס פולע רעכט צו פערלאנגען די הערשאפט איבער אונזער ירושלים, איך מיין נישט דא די היסטארישע רעכט, נאר טאקע ממש רעכט בפועל, ביים היינטיגען טאג צעהלט ירושלים 60 פראצענט יודען און נאר 40 פראצענט אראבער, מיר זענען אלזא אנומערישע מעהרהייט, שוין נישט רעדענדיג וועגען אונזערע קאלאסאלע פערדינסטען ביים פער־גאנדערבוירען און ענטוויקלען די אלטע היסטארישע שטאט. דאס אלטע אראבישע ירושלים, און היינט פון אלע זייטען ארומגערינגעלט מיט נייע, מאדערנע יודישע קווארטאלען, וועלכע פערשאפען כבוד און רוהם אזוי גוט די פערהייליגטע שטאט, ווי דעם יוד־דישען ישוב, וועלכער האט געוויזען די ברייטע ארומיגע וועלט, וואס יודישע ענערגיע, יודישע ארבייט און איניציאטיוו איז אומשטאנד [illegible] צו שאפען אפילו ביי בעגרעניצטע בעדינגונגען, היינטיגע הארפען מיר פערלאנגען פון דער מאנ־דאטען־מאכט, וועלכע האט דאך אויף זיך גענומען די טיטליכע התחייבות'ן לגבי אונז, צו געבען אונז דעם „שאנס“, פון בעקומען א יודישען שטאט־פרעזידענט און אזוי ארום קאנען זיך רעהאביליטירען פאר דער וועלט, און ווייזען וואס יודישער אידעאַ־ליזם, יודישע ארבייט קאן שאפען ביי פרייע אונגעשטערטע בעדינגונגען.

ווי דער רעזולטאט פון דער ענגלישער אדמיני־סטראציע דעצידירט זאל נישט אויספאלען טארען מיר פריוויליג פון אונזערע רעכט נישט רעזיגנירען נאר אומגעקעהרט, מיט דער גאנצער כח פון אונזער רעכט און יושר פערלאנגען פון דער ענגלישער מאכט צו רעספעקטירען אונזערע בירגערליכע און נאציא־נאלע רעכט און צו געבען אונז דאס, וואס ס'קומט אונז — א יודישען פרעזידענט אין ירושלים'ער שטאט־ראט!

DR.
L. Czarnożył
וואוינט יעצט אויף
62 פיעטריקאווער 62
אויף נעהמט אן פון 9.30 ביז 10.30 פארמיטאג
און פון 4—6 נאכמ.
ספעצ. הארץ־קראנקהייטען

ב. פראנק

לואי בארטו

וועגען דער יודישער קינסטלערין ראשעל

נישט פון בארטו דעם אויסער־מיניסטער וועל איך רעדען, נאר וועגען בארטו דעם פיינעם ליטער־ראט, דעם ביבליאפיל. דעם ליבהאבער פון זעל־טענע ביכער, דעם אויטאר פון מייסטערהאפטען ווערק וועגען דער גרויסער יודישער קינסטלערין ראשעל, וועלכע האט רעסטאווירירט די פראנצויזישע בינע.

אין פראנקרייך איז שוין קיין בייעס נישט, אז א מיניסטער נעהמט זיך צו שרייבן פון צווישען אין מיניסטעריום און צווישען. אין פראנקרייך מאכט מען נישט קיין צו גרויסע חלוק צווישען פאליטיק און קונסט און די זעלבע מיניסטארן, וועל־כע קענען זיין אזוי רעאליסטיש אין דער פאליטיק קענען אויך זיין אפילו ראמאנטיש אויפן געביט פון דער ליטעראטור. די פראנצויזישע פאליטיק קען אנווייזען אויף פיל בעריהמטע מלוכה־מענער וואס האבען זיך געשאפען אויך א גרויסע פערדינ־טען נאמען אויפן פעלד פון דער ליטעראטור און אנדערע קונסט־געביטען, וואס דארפט איהר מעהר? אזא „עדישער“ פאליטיקער און סופער־רעאליסט ווי זשארוש קלעמאנסא, האט איבערגעלאזט א גאנץ באנד יודישע ערצעהלונגען וואו מיר געפינען אזא פערל פון יודישען לעבען ווי „שלמה זעלנער“. און איז נישט עדואַרד העריא פון זעלבען מין מלוכה־מענער? געפינט ער נישט געגוג צייט ביים גאנ־צען רויש פון זיין טומעלדיגער קאריערע, זיך צו פערטיפען אין לעבען פון מוזיקאלישען גאון בעט־האווען? איז נישט לעאן בלום געווען א בעוואוסטער טעאטראלער קריטיקער אין דער פראנצויזישער פרעסע, איידער ער האט זיך אריינגעווארפען אין פאליטישען קאמף? און זאל ער אמאל העצידירען זיך צוריקציהען פון פאליטישען לעבען, ווען ער

מן־השמים ווערט געפינען זיין רוהה און מאראלישען גליקזעליקייט אין דער ליטעראטור און אין דער קונסט.

לואי בארטו איז אויך א גרויסע פערלוסט פאר דער פראנצויזישער אקאדעמיע, וועמענס איינ־פלוסרייכער מיטגליד ער איז געווען, צווישען אלע ווערק, וועלכע וועלען טראגען זיין נאמען פון דור צו דור, איז פאר אונז יודען בעזונדערס ווכטיג זיין ווערק איבער דער גרויסער קינסטלערין ראַ־שעל, וועמענס לעבען ער האט געפארשט, געזוכט און געפונען.

מיט וויפיל ליבע, פערשטענדניש און האר־ציגקייט דער גרויסער ליטעראט האט זיך אראפגע־בויגען אויפן לעבען פון דער דאזיגער יודישער קינסטלערין וועלכע האט אנגעשריבען א ביי בלאט אין פראנצויזישען טעאטער.

דער מאטא פון ווערק רעדט פאר זיך אליין: צווישען די אלע בריף, וועלכע ראשעל האט געשריבען צו איהר מאמען, איז פאראן די דאזיגע פראזע, וואס שילדערט זי אמבעסטען:

„מיינט נישט, אז מען בעגראבט אזוי לייכט די מענשען פון מיין ראסע און פון מיין ווערט!“

אט די פראזע האט לואי בארטו אויסגעקלי־בען פאר א מאטא, פאר א פראגראם פון זיין ווערק.

בארטו האט זיך אנגעשטויסען אין אט די פשוטע אבער כאראקטעריסטישע ווערטער און האט זי ארויסגעשטעלט אלס פאהן פארן שטורמישען לעבען פון זיין העלדין. ער האט בעגריפען דעם מוט און טראגיק וואס ליגט אין דער דאזיגער פראזע. ראשעל האט געהאט טויזענדער און טוי־זענדער חסידים, זי האט אבער אויך געהאט טוי־זענדער שונאים מיט שטארקע שבאבלען, וואס האט־בען די געוואלט אראפרייסען פון איהר גדולה. זי איז אבער געווען ראשעל. דאס הייסט, נישט נאר א יודישער נאמען, נאר א יודין. א יודישע טאכ־טער מיט גרויסע מעלות, און גרויסע חסרונות. און וואס מעהר איהרע שונאים און נישט־פריינד'ס האבען זי געוואלט צוברעכען, אלץ מעהר האט זי זיך נישט געלאזט אראפוואַרפען פון פיעדעסטאל אויף וועלכען איהר געניאליטעט האט זי ארויפגע־ווערפט.

מ'דארף לייענען דאס ווערק פון לואי בארטו וועגען ראשעל, זיך איבערצובעצייגען מיטן גאנ־צען גייסט פון ווערק, מיט דער כמעט רעליגיעזער פערגעטערונג צו ראשעל, מיט וועלכער ער אזעמט מען פערגעסט גאר לייענענדיג אז דאס האט גע־שריבען א מלוכה־מאן, א פאליטיקער, א רעאליסט־א־אויסערן־מיניסטער. וואס האט אנדערע זארגען אין קאפ ווי דערצעהלען מעשיות פון בעריהמטע פראנצויזישע שוישפילעריגס, אזא בוך פאסט גי־כער פאר א דיכטער, פאר א מענשען, מיט א הויך־כער נשמה, וועמענס גייסט עס שוועבט העכער די ערד, העכער ווי די ווירקליכקייט — און דער צוקונפט און אין דער פערגאנגענהייט...

„עס איז אמאל געווען אן ארימע יודישע טאכ־טער, געבוירען אין א קרעטשמע פון ארימע הויז־זירער, וואס האבען געוואנדערט פון יאריד צו יאַר־ריד, אין דייטשלאנד און אין שווייץ מיט זייערע בעקעכטשעס און מיט זייער דלות“...

אזוי הייבט זיך אן ביי לואי בארטו די ביאָ־גראפיע פון ראשעל.

„עס איז אמאל געווען אן ארימע יודישע טאכ־טער“....

דערמאנט עס נישט די מעשה'לאך די לעגענדעס וועלכע געהען פון מויל צו מויל, פון אויער צו אויער, און ענטציקען די נשמה מיט זייער שענקייט און רייצענדקייט?

דאס וואס לואי בארטו דערצעהלט אונז וועגען ראשעל איז היסטאריש ריכטיג. דורכגעשטודירט און דורכגעזעהן אין א זייט פון די פיינקטליכ־סטע שטודיעס און גריבלעכישען אין שטויב פון דער ביבליאטעק.

דער גרויסער היסטאריקער פון דער גרויסער יודישער קינסטלערין ראשעל, פיהרט אונז אריין אויף אלע געביטען פון ראשעלס לעבען און שאפען.

אזוי ווי בארטו פיהרט אונז אריין אין אלע קאפיטלען פון ראשעלס אנדערע־לעבען, אזוי שענקט ער אונז אויך נישט קיין איין עפיזאד פון איהר ראָ־מאנטישער פערזיאר. עס שטעהען פאר אונז ארויס אלע געליבטע און ליבהאבערס וואס האבען זיך גע־שארט איין יחוס פון קליינעם יודישען מיידעל, וועל־כע איז אזוי גרויס געווארען.

אין פראנקרייך איז ליבעס ביי א גרויסען מענ־שען קיין חסרון נישט. מען רעדט דערפון ווי וועגען א געוועהנליכע זאך. אהן סודות, דער היסטאריקער פון א גרויסער פערזענליכקייט זוכט סודות אין די דאמאגען און אוואנטורען פון מענשען פערזענלעכע רוגגען און ערקלערונגען וועגען זיין שאפען. די לי־בעס — גליקליכע צי אומגליקליכע — זענען פארן קינסטלער דער קוואל, אהן וועלכען זייער ליבען לעב־צען נאך אפיסעל פריש וואסער.. אהן די איז דער קינסטלער עלענד און איינזאם, און זיין שאפונגס־זאפט ווערט אויסגעטריקענט.

אין פראנקרייך זוכט מען שוין דארט לאנג די סודות פון מענשען, שרייבען וועגען די דאזיגע ליבעס אין אבער אזוי העליקאט, ווי זיי דערציילער בען, פראנצויזען, וועלכע קענען זיי אזוי שעהן דערציילען, קענען די אויך דערביי, אזוי שעהן בעשרייבען.

אין טאג ווען דאס ווערק „ראשעל“ וועט אי־בערזעצט ווערען אויף יודיש, וועט די ליטעראטור אויף יודיש בערייכערט ווערען מיט א ביי ווערק, די יודישע מאסען וועלען זיך בעקענען מיט זייערס א קינסטלערין, און דער נאמען לואי בארטו וועט נאך טיפער אריין אין זכרון פון די יודישע פאלקס־מאסען.

אין דעם בוך האט בארטו געשטעלט א מאר־נומענט ראשעלן.

און א מאנומענט — זיך אליין.

א מאנומענט פון דאנקבארקייט — אין יודישען הארץ.

האַנדווערקעריי און האַנדעל

צי וועט בלייבן נישט געענדערט דער ריטשאַלט אומזאַץ-שטייער אויפֿן יאָהר 1935?

דאָס פֿינאַנץ-מיניסטעריום האָט זיך געווענדעט צו די האַנדעלס-קאַמערן און צו אַנדערע ווירטשאַפֿטלעכע אָרגאַניזאַציעס מיט אָנפֿראַגעס אויף וואָס פֿאַר יסודות עס זאָל פֿאָרקומען דאָס שאַצן דעם אומזאַץ-שטייער אין קומענדיגן יאָהר פֿאַר קליינע סוחרים און האַנדווערקער, צי זאָל דערהאַלטן ווערן דער איצטיגער סיסטעם פֿון „ריטשאַלט" אָדער זאָל דאָס געענדערט ווערן, די רעגירונג וואָלט נישט געוואָלט צוריקקומען צום אַלטן סיסטעם פֿון שאַצן דעם אומזאַץ פֿון יעדן געוועלבער, קליינעם סוחר און האַנדווערקער.

אין די האַנדעלס-קאַמערן איז מען צוגעטרעטן אויסצואַרבייטן פּראָיעקטן, וואו עס זאָל פֿאָרקומען די שאַצונג פֿאַר די קליינע סוחרים און קרעמער.

עס זענען פֿערהאַן עטליכע פּלענער. די האַנדעלס-קאַמערן פּראָיעקטירן, אַז מען זאָל אָבשטעלן דאָס ריטשאַלט-סיסטעם, נאָר מען זאָל בעשטימען פֿאַר יעדער שטאָט אָדער שטייער-אַמט אַ סומע געלט, וויפֿיל מען מוז אויפֿמאַהנען ביי די קליינערע סוחרים אַלס אומזאַץ-שטייער, די דאָזיגע סומע זאָל מען לויט אַ פֿערשטענדיגונג מיט די האַנדעלס-קאַמערן צולעגן אויף די קליינע קרעמער.

עס איז פֿולשטענדיג זיכער, אַז דער דאָזיגער פּראָיעקט וועט נישט דורכגעהן, ווייל דאָס איז פֿערבונדן מיט גרויסע שוועריגקייטן און מיט אַ פֿרישען בעאַמטען-אַפּאַראַט אין די האַנדעלס-קאַמערן.

די קריסטליכע קליינהענדלער האָבן אַרויסגערוקט אויך אַ מאָדנעם פּראָיעקט, וועלכער האָט נישט קיין שום אויסזיכטן, יעדענפֿאַלס האָבן זיי פֿאָרגעלעגט, אַז דער אומזאַץ-שטייער זאָל סצאַלירט ווערן און וואָס אַ גרעסערער צאָהל אַרטיקלען.

פֿון גוט-אינפֿאָרמירטע קוואַלן דערוויסן מיר זיך, אַז עס האַלט דערביי, דאָס מען זאָל אויפֿ'ן קומענדיגן יאָהר פּראָלאָנגירן דעם זעלבן סיסטעם פֿון ריטשאַלט, געשטיצט אויף די זעלבע יאָהרן פֿון אָבראָט אין 1930 און 1931. דאָס איז דערפֿאַר, וואָס דאָס איינפֿיהרען וועלכן עס איז אַנדערען סיסטעם מוז דויערן אַ סך צייט אויף אויסצואַרבייטן און דורכצופֿיהרען דעם פּלאַן, און איצט איז דאָס שוין אוממעגליך.

לויט דעם פּלאַן זאָל מען אין קומענדיגן יאָהר ווייטער שטעלן יעדן קרעמער די זעלבע סומע פֿון ריטשאַלט, וואָס היינטיאָהר.

ווען קאָן מען פֿערקלענערן דעם הכנסה-שטייער?

די, וואָס זייער הכנסה בעטרעפֿט נישט מעהר ווי 7200 זל. אַ יאָהר, ווערט זיי דער שטייער פֿערקלענערט לויט דער צאָהל פֿאַמיליען-מיטגלידער, וואָס זיי האַלטן אויס. פֿאַר יעדן פֿאַמיליען-מיטגליד ווערט אַראָפּגערעכנט צו צוויי סטאַפּניעס פֿון דער שטייער-סקאַלע. די דאָזיגע הנחה ווערט אָנגעווענדעט נאָר פֿאַר'ן קאָפּ פֿון דער פֿאַמיליע. אויב דאָס געשעפֿט איז אויפֿ'ן נאָמען פֿון ווייב, זוהן, טאָכטער, ווערט די דאָזיגע הנחה נישט געגעבן, כאָטש זיי האַלטן אויס די נאָהענטסטע קרובים, ווי קינדער, ברידער, שוועסטער. אַן אַלמנה אָנערקענט מען יאָ די הנחה פֿאַר אויסהאַלטן די קינדער.

אַחוץ די דאָזיגע הנחה קאָן מען פֿערקלענערן די שטייער-סטאַפּע מיט נאָך דריי סטאַפּניעס פֿאַר די שטייער-צאָהלער, וואָס זייער דאָכאָד איז געווען נישט גרעסער פֿון 12.000 זל. אויב דער שטייער-צאָהלער האָט אַ זעהר גרויסע פֿאַמיליע אויסצוהאַלטען צוליב אַ לאַנג-דויערענדע קראַנקהייט, אויב מען איז שטאַרק פֿערשולדיגט, אויב מען האָט געליטן פֿון אַן אַנדער צרה ווי אַ שרפֿה, פֿערפֿלייצונג א. ד. גל. אויף צו בעקומען די דאָזיגע הנחה פֿון פֿערקלענערן די שטייערן-סטאַפּע מיט דריי סטאַפּניעס, מוז מען דערלאַנגען אַ ביטע אין שטייער-אַמט פֿאַר'ן סוף פֿון שטייער-יאָהר.

אין פֿאַל, ווען אַ נאָהענטער פֿאַמיליען-מיטגליד פֿון סוחר איז געשטאָרבן און די קראַנקהייט האָט אָבגעקאָסט אַ סך געלד, קאָן מען זיך ווענדען מיט אַ בעזונדערער ביטע צו דער שטייער-מאַכט וועגן פֿערקלענערן דעם הכנסה-שטייער אָדער וועגן שענקען אַ טייל פֿון אויסגעמאָסטענעם שטייער (פּאַראַגראַף 50).

פּױזנער קריסטליכע בעקערס פֿערלאַנגען, אַז מ'זאָל זיי ערלויבן צו באַקן אום זונטאג

די לאָדזער קאָלעגן זייערע פֿערלאַנגען ווידער שטרענג אָפּצוהיטן די עקזיסטירענדע פֿאַרשריפֿטן

מיר האָבן איצט צו טון מיט אַ זעהר כאַראַקטעריסטישער ערשיינונג. אין דער צייט ווען אַלע שיכטן פֿון דער יודישער געזעלשאַפֿט פֿערלאַנגען צו לינדערן דאָס געזעץ וועגן זונטאַג-רוה און קענען זיך נישט צו גאָרנישט דערשלאָגן, האָבן די פּױזנער בעקער, די „כשר'ע" פֿון „כשר'ע", זיך געווענדעט מיט אַ בריט-מאָטיווירטען מעמאָריאַל, אַז די בעקערס זאָלן קענען אַרבייטען אין זונטאַג און חגאות.

די דאָזיגע האַנדלונג פֿון די פּױזנער בעקער האָט אַרויסגערופֿן אַ טומעל אין אַלע שטעט, וואו ס'זענען פֿערהאַן קריסטליכע בעקער-צעכן.

אינטערעסאַנט וועט פֿאַר אונז זיין די מיינונג פֿון פֿאָרזיצער פֿון לאָדזער קריסטליכן בעקער צעך ה' גראַלינסקי אין דער דאָזיגער פֿראַגע. ה' גראַלינסקי האָט ערקלערט, אַז די לאָדזער קריסטליכע בעקערס זענען ענטשידען געגן דעם פּראָיעקט פֿון זייערע פּױזנער קאָלעגן, פּונקט פֿערקעהרט, דער קריסטליכער בעקער-צעך אין לאָדז האָט זיך געווענדעט צו דער מאַכט צו דערהאַלטען די פֿערפֿליכטענדע פֿאַרשריפֿטן וועגן דער אַרבייטס-צייט אין פֿולער קראַפֿט. גלייכצייטיג האָט דער בעקער-צעך אין לאָדז פֿערלאַנגט, אַז ס'זאָל פֿערשטאַרקט ווערן די קאָנטראָל איבער די בעקער-ווערקשטאַטן און ס'זאָלן בעשטראָפֿט ווערן די מיסברויכער אין הינזיכט פֿון נישט אָפּהיטן די פֿאַרשריפֿטן.

ווי מיר דערוויסן זיך, האָט די ווענדונג פֿון די קריסטליכע בעקער שוין געהאַט דעם ערפֿאָלג, וואָס היינטיגן שבת-צו-נאַכטס זענען אַדורכגעפֿיהרט געוואָרן לוסטראַציעס אין צעהנדליגער יודישע בעקערייען און ס'זענען אַרויפֿגעלעגט געוואָרן גרויסע שטראַפֿן.

נייע עקזאַמענאַציע-קאָמיסיעס אין דער האַנדווערקער-קאַמער

פֿאַר מייסטערס און געזעלען

די לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער טרעט צו אין דער נאָהענטסטער צייט צו רעאָרגאַניזירען די עקזאַמענאַציע-קאָמיסיעס פֿאַר מייסטער און געזעלען.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז פֿונאַנדערגעשיקט געוואָרן אַ צירקולאַר צו אַלע צעכן און האַנדווערקער-אָרגאַניזאַציעס, אַז זיי זאָלן צושיקען אין פֿערלויף פֿון 10 טעג די נעמען פֿון 5 קאַנדידאַטען אַלס מיטגלידער אין די קאָמיסיעס פֿון יעדן פֿאַך בעזונדער. די צעכן אין לאָדז דאַרפֿען צושיקען בעזונדערע ליסטעס אויף קאַנדידאַטען אין די עקזאַמענאַציעס-קאָמיסיעס פֿאַר געזעלען און בעזונדער אין די קאָמיסיעס פֿאַר מייסטערס. לויט די פֿאַרשריפֿטן קען אַלס פֿאָרזיצער פֿון אַן עקזאַמען-קאָמיסיע בעשטימט ווערן אַ צעך מייסטער אָדער אַ פּערזאָן מיט העכערער בילדונג וועלכער פֿערנעהמט זיך מיט זיין פֿאַך אַלס לעהרער אָדער וועלכער פֿערנעהמט אַ לייטענדען אַמט אין אַ אינדוסטרי-אונטערנעהמונג.

אין די קאַנדידאַטען-ליסטעס דאַרף אָנגעגעבן ווערן: נאָמען און פֿאַמיליען-נאָמען, וואוין-אָרט, עלטער, פֿאַך, בעשטעטיגונג וועגן דיפּלאָם.

די יודישע צעכן און אָרגאַניזאַציעס דאַרפֿען וועגן דעם ענין געדענקען.

בודזשעט פֿון דער האַנדווערקער-קאַמער אויפֿן יאָהר 1935

די גלאָבאַלע סומע בעטרעפֿט 140 טויזענד זלאָטעס

די פֿערוואַלטונג פֿון דער האַנדווערקער-קאַמער האָט שוין אויסגעאַרבייט אַ בודזשעט-פּראָיעקט אויפֿן יאָהר 1935. די סומע פֿון די הכנסות איז פֿאַרגעזעהן אויף 140 טויזענד זלאָטעס, די הוצאות אויף 134 טויזענד 920 זלאָטעס. דער בודזשעט איז מיט עטליכע צעהנדליג טויזענד זלאָטעס קלענער ווי דער היי-יעהריגער. דער בודזשעט וועט בעטראַכט ווערן אויף דער פּלענאַר-זיצונג פֿון דער האַנדווערקער-קאַמער, וועלכע וועט פֿאָרקומען דעם 28 ד. ח.

וועגן פֿעראייניגען דאָס קאָנדיטאָר- מיטן בעקער-פֿאַך

ס'איז פֿאָרגעקומען אַ זיצונג פֿון קריסטליכע און יודישע בעקער- און קאָנדיטאָר-צעכן וועגן פֿעראייניגען אין איין פֿאַך. די פֿראַגע האָט רעפֿערירט דער דירעקטאָר פֿון דער האַנדווערקער-קאַמער ד"ר קאַצענבאָגען. די בעקער האָבן זיך אַרויסגעזאָגט פֿאַר פֿעראייניגען די דאָזיגע פֿאַכן, דאַגעגן די פֿאַרשטעהער פֿון די קאָנדיטאָרס האָבן זיך קאַטעגאָריש אַרויסגעזאָגט געגן דעם פּראָיעקט. די פֿראַגע וועט דעצידירט ווערן דורך דער פֿערוואַלטונג פֿון דער האַנדווערקער-קאַמער.

אויף דער וואך

האַנדווערקער-קרעדיטען און האַנדווערקער-קאָאָפּעראַציע

אין די פּוילישע ווירטשאַפֿטליכע צייטשריפֿטן ווערט לעצטענס אַ סך געשריבן וועגן מלוכה-קרעדיטען פֿאַר האַנדווערקער, און ביי דער געלעגענהייט ווערט בעהאַנדעלט די פֿראַגע וועגן דער ראָלע פֿון קאָאָפּעראַציע ביי דער אָרגאַניזירונג פֿון דער קרעדיט-אַקציע פֿאַר האַנדווערקער. לאָמיר גלייך זאָגן, וועלכע טענדענץ קומט איצט צום אויסדרוק אין דער דיסקוסיע: אַ טענדענץ קעגן קאָאָפּעראַציע, אַ שטרעבונג צו דערווייזן, אַז האַנדווערקער-קאָאָפּעראַציע האָט באַנקראָטירט און אַז די איינציגע לייזונג פֿאַר'ן האַנדווערק בעשטעהט אין גרינדען ווירטשאַפֿטליכע צוואַנגס-אָרגאַניזאַציעס בהסכם מיט דער נאַציאָנאַלע צום אינדוסטריע געזעץ.

די אַקאָרשט בעצייכנטע נייע טענדענץ קאָן האָבן זייער וויכטיגע — און זייער טרויעריגע — רעזולטאַטן פֿאַר'ן יודישן האַנדווערק. עס איז דעריבער וויכטיג זיך צו בעקענען מיט'ן פֿערלויף פֿון דער דיסקוסיע און צוקוקן זיך, ווי אַזוי און וואו איז אויפֿגעקומען די נייע טענדענץ.

ווען עס האָבן זיך געגרינדעט די האַנדווערקער-קאַמערן, זענען די אָפֿיציעלע פֿאַרשטעהער פֿון האַנדווערק אין פּוילן, וועלכע זענען געזעסן אין די קאַמערן געווען גרויסע אָנהענגער פֿון קאָאָפּעראַציע. בנוגע צו קרעדיט-קאָאָפּעראַציע איז אין זייערע ריי'ען געווען פֿערשפּרייט די מיינונג, אַז פֿאַר די האַנדווערקער איז גלייכער פֿון אַלץ אָנטייל צו נעמען אין די אַלגעמיינע קרעדיט-קאָאָפּעראַטיווען, וועלכע בעדינען סיי די בעלי-מלאכות, סיי אַנדערע סאָציאַלע שיכטען.

שפּעטער אַביסעל האָט זיך אָנגעמערקט אַ בעשטימטע ענדערונג אין דעם שטאַנדפּונקט פֿון די האַנדווערקער-קאַמערן. פֿערבלייבענדיג אָנהענגער פֿון קאָאָפּעראַציע, האָבן זיי גענומען פֿאָדערן זעלבסטשטענדיגע האַנדווערקער - קאָאָפּעראַטיווען. דער לאָזונג זייערער איז געוואָרן: נישט אָנטייל אין די געמישטע קאָאָפּעראַטיווען, נאָר ריינע האַנדווערקער-קאָאָפּעראַטיווען. גלייכצייטיג האָט מען נישט אויפֿגעהערט צו מאַהנען פֿון דער רעגירונג, אַז עס זאָלן בעשטימט ווערן קרעדיטען פֿאַר'ן האַנדווערק. ווי בעקאַנט, האָט ב. ג. ק. אַסיגנירט אין די יאָהרען 1928—29 אַ סומע פֿון 15 מיליאָן זל. אויף קרעדיטען פֿאַר האַנדווערקער. אָבער ווען עס זענען אָנגעקומען די מאָגערע יאָהרען, האָט ב. ג. ק. קיין נייע קרעדיטען נישט געגעבן, נישט געמאָנט הערויף, וואָס דער אַקאָרשט אָנגעוויזענער קרעדיט איז געוואָרען אין גרעסטען טייל צוריקגעצאָהלט.

פֿאַראַיאָהרען האָבן די בעמיהונגען פֿון די האַנדווערקער-קאַמערן געבראַכט דערצו, אַז ב. ג. ק. האָט ווידער בעשטימט קרעדיטען פֿאַר האַנדווערקער, דאָס מאָל אין דער פֿאָרם פֿון דיסקאָנטער-קרעדיטען. ווי אין די פֿריהערדיגע יאָהרען, איז ב. ג. ק. בעשטאַנען דערויף, אַז די קרעדיטען זאָלן גייען דורך די קאָמונאַלע קאַסעס, און די האַנדווערקער-פֿאַרשטעהער האָבן דאַסמאָל אַזוי גוט ווי נישט פּראָטעסטירט געגען דעם, אין אָנהויב פֿלעגט מען נאָך ווען נישט ווען דערמאָנען, אַז עס וואָלט געווען גלייכער צו פֿערטיילן די קרעדיטען דורך קאָאָפּעראַטיווען, שפּעטער איז דאָס אינגאַנצען אַראָפּ פֿון דער טאָג-אָרדנונג, און אין די אַרויסטרעטונגען פֿון דער האַנדווערקער-רעפּרעזענטאַנץ ווערט איצט פֿערטיידיגט בלויז פֿאָלגענדיגע פּאָסטולאַטען: מען זאָל געבען דעם האַנדווערק מלוכה-קרעדיטען אויף גינסטיגערע בעדינגונגען, מען זאָל אַ חוץ דיסקאָנטער-קרעדיטען געבען אויך מיטעל-טערמיניגע און לאַנג-טערמיניגע קרעדיטען און מען זאָל שאַפֿען פֿון מלוכה-פֿאָנדען אַ צענטראַלע האַנדווערקער-באַנק.

אַלע אומקלאָרקייטען פֿערשווינדען ווען מען לייענט אין „פּאָלסקאַ גאָספּאָדאַרטשאַ", אָרגאַן פֿון האַנדעלס-מיניסטעריום (נומ. פֿון 8-טען סעפּטעמבער), דעם אַרטיקעל וועגן די האַנדווערקערישע ווירטשאַפֿטליכע פֿערבאַנדען. קלאָר און דייטליך ווערט דאָ געזאָגט, אַז די אידעע פֿון פֿרייוויליגע אָרגאַניזאַציעס אין האַנדווערק האָט באַנקראָטירט. עס האָבן נישט אויסגעהאַלטען דעם עקזאַמען, עס האָבען אָפּגענאַרט די האָפֿנונגען סיי די צעכען סיי די קאָאָפּעראַטיווען. „נישט די צעכען און נישט די קאָאָפּעראַטיווע אָרגאַניזאַציעס האָבען נישט געפֿילט ביי אונז דעם מיטהאַמעט, אויף וועלכען מען קאָן בויען די צוקונפֿט פֿון האַנדווערק, קאָאָרדינירן און פּערפֿעקציאָנירן זיין פּראָדוקציע, ענטוויקלען קאָמערציעלע אונטערנעמערישקייט און בעהעפֿטען זיין פּראָדוקציע קראַפֿט מיט דער דינאַמיק פֿון ווירטשאַפֿטליכען לעבען. ווייבאַלד אַזוי, איז נישט געבליבען קיין אַנדער אויסוועג, ווי צו שאַפֿען די נויטיגע אָרגאַניזיר-פֿאָרמען אַפֿילו דורך דער אָנווענדונג פֿון צוואַנג, אויב דאָס פֿערלאַנגען די געגעבענע בעדינגונגען".

דאָ איז שוין אַלץ קלאָר און דייטליך. דאָס האַנדווערק בעדאַרף זיך איין ווירטשאַפֿטליכע צוואַנגס-אָרגאַניזאַציעס, וועלכע וועלן די איינציגע אינסטאַנץ זיין צו פֿערטרעטן אויך די קרעדיט-פֿראַגע. דאָס איז נישט אונזער קיין אויספֿיהר; אַזוי שטייט בפֿירוש געשריבען אין דעם אַרטיקעל, אַז די צעמענטירונג פֿון די ווירטשאַפֿטליכע פֿאַרבאַנדען וועט פֿערגיכערן דאָס שאַפֿען פֿון דער צענטראַלער האַנדווערקער-באַנק.

דעם אַרטיקעל, פֿון וואַנען מיר האָבען גענומען די לעצטע ציטאַטע, האָט געשריבען ה. גינדריך, רעדאַקטאָר פֿון „זשעמיאָסלאָ", איצט אָרגאַן פֿון פֿערבאַנד פֿון די האַנדווערקער-קאַמערן, דער זעלביגער, וועלכער האָט מיט 2 און אַ האַלב יאָהר צוריק אָפּגעדרוקט ביי זיך אין זשורנאַל אָהן שום בעוואָרענישען אַ פֿערטיידיגונג פֿון קאָאָפּעראַציע, און פֿון דעם האַנדווערקערישען אָנטייל אין די אַלגעמיינע קאָאָפּעראַטיווען. עס זענען געקומען נייע צייטען, עס איז אַרויס די באַוועלע צום צעכען-געזעץ, און דער אָפֿיציעלער וואָרט-פֿיהרער פֿון האַנדווערק איז געוואָרען נאָך „פֿרומער" ווי די סאַנאַטאָרישע פּובליציסטען און נאָך מעהרער פֿון זיי געשטימט געגען קאָאָפּעראַציע.

* * *

ביי אַ שפּעטערדיגער געלעגענהייט וועלען מיר זיך אָפּשטעלען אויף געפֿאַהרען, וועלכע עס דראָהען דעם יודישען האַנדווערק פֿון די געפּלאַנטע ווירטשאַפֿטליכע צוואַנגס-אָרגאַניזאַציעס. איצט לאָמיר ברענגען עטליכע דאַטען וועגען דעם, ווי אַזוי זעהט אויס ביי היינט צו טאָג די קרעדיטירונג פֿון האַנדווערק אין פּוילן, און ווער בעזאָרגט דערווייל מיט קרעדיטען די האַנדווערקער-וואַרשטאַטען. די בוילטיגע דאַטען האָט דאָ נישט לאַנג צונויפֿגעזאַמעלט דאָס ביוראָ פֿון'ם פֿערבאַנד פֿון די האַנדווערקער-קאַמערן און אָט וואָס זיי זאָגען:

פֿון ב. ג. ק. גענוסען די האַנדווערקער דיסקאָנטער-קרעדיטען אויף 6.300.000 זל.

די קאָמונאַלע קאַסעס האָבען אין יאָהר 31—1930 פֿערטיילט פֿאַר האַנדווערקער קרעדיטען אויף אַ סומע 10,4 מיל. זל. לעצטענס איז די סומע אויסגעוואַקסען, נאָר עס איז נישט בעקאַנט, אויף וויפֿיל, צו דער זעלביגער צייט אָבער האָבען האַנדווערקער געהאַט אין די קאָמונאַלע קאַסעס וקלאַדען אויף העכער 20 מיל. זל.

אייגענע קרעדיט-אינסטיטוציעס פֿאַר'ן האַנדווערק אין פֿערהאַן זייער ווייניג, און זייער טעטיגקייט איז אומבעדייטענד.

די קרעדיט-קאָאָפּעראַטיווען ציילען, לויט געוויסע אָפּשאַצונגען, אַרום 100.000 מיטגלידער האַנדווערקער. דאָס בעדייט, אַז אַרום 30 פּראָצענט פֿון אַלע האַנדווערקער זענען אָנגעשלאָסען אין קרעדיט-קאָאָפּעראַטיווען. די אַלגעמיינע סומע קרעדיטען, וועלכע די האַנדווערקער גענוסען פֿון די קרעדיט-קאָאָפּעראַטיווען, בעטרעפֿט אַרום 30 מיל. זל.

די דאָזיגע ידיעות שטאַמען, ווי געזאָגט, פֿון פֿערבאַנד פֿון די האַנדווערקער-קאַמערן, וועלכער האָט קיינמאָל נישט פֿערגרעסערט די ראָלע פֿון די קרעדיט-קאָאָפּעראַטיווען, נאָר גיכער זי בעמינערט, אָבער אויך לויט דיזע אָפּשאַצונגען איז אויסגעקומען, אַז די גרעסטע ראָלע אין דער קרעדיטירונג פֿון האַנדווערק שפּילען ביז היינט צו טאָג די קרעדיט-קאָאָפּעראַטיווען. מיט עטליכע יאָהר צוריק, ווען דער ב. ג. ק. האָט זיך אָפּגעהאַלטען פֿון בעזאָרגען האַנדווערקער מיט קרעדיטען, איז די ראָלע פֿון דער קרעדיט-קאָאָפּעראַציע געווען אַ סך גרעסערע. וואַזשע איז די זאַכליכע בעגרינדונג פֿון דער מיינונג, אַז פֿון קאָאָפּעראַציע האָבען די האַנדווערקער גאָרנישט צו דערוואַרטען, ווען ווי זעהט אויס אין שיין פֿון די ציפֿערען די פֿעסטשטעלונג, אַז פֿאַר'ן האַנדווערק האָט קאָאָפּעראַציע באַנקראָטירט? (ג).

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבּען

נייער פאָלקסבלאַט

וועגן די פּראָטאָקאָלן פאַר האַנדלען אין די ערב-יום=טוב-טעג

ערפאָלגרייכע אינטערווענץ פון דעפּ. מינצבערג און קאָלאָניאַל-הענדלער-פּעראַיין

ווי בעקאַנט האָט דאָס אינערן-מיניסטעריום ערלויבט צו האַנדלען אין די 3 ערב-יום-טובים, וועלכע זענען אויסגעפאַלען אום זונטאָג צו דריי שעה פון 7 ביז 10 אינדערפריה.

נישט קוקנדיג דערויף האָבען עטליכע פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען געמאַכט פיל פּראָטאָקאָלען פאַר אָפען האַלטען אין דער דאָזיגער צייט די געוועלבער. אויפן יסוד פון די דאָזיגע פּראָטאָקאָלען זענען שוין אפילו פאַרגעקומען פּראָצעסען אין די שטאָטישע געריכטען, וועלכע האָבען בעשטראָפט די וועלכע האָבען אָפען געהאַלטען די געוועלבער.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט וואָס די אַמייסטען בעלייטעגע זענען קאָלאָניאַל-סוחרים, האָט דער קאָלאָניאַל-סוחרים-פעראַיין, שרודמיעסקאַ 20 אין די פּערזאָנען פון פּרעזעס אָלינאָווער און וויצע פּרעזעס גאָטליב אינטערווענירט ביים פּרעזעס מינצבערג, וועלכע האָט אויסגעפועל'ט די הנחה ביים אינערן-מיניסטעריום.

פּרעזעס מינצבערג האָט פון זיין זייט אינטערווענירט ביים סטאַראָסטאָ, אויך די דעלעגאַציע פון קאָלאָניאַל-הענדלער-פעראַיין האָט אינטערווענירט וועגען זייערע מיטגלידער אין דער סטאַראָסטווע.

די אינטערווענצן זענען געווען ערפאָלגרייך און דער גאַנצער ענין ווערט ערלעדיגט ווערען גינסטיג פאַר די געוועלבער.

מיר מאַכען אָבער אויפמערקזאַם די געוועלבער נעגען וועלכע ס'זענען צוגויפגעשטעלט געוואָרען פּראָטאָקאָלען פאַר האַנדלען אין דער דערמאָהנטער צייט און וועלכע זענען שוין בעשטראָפט געוואָרען דורך דעם סטאַראָסטאַ-געריכט, אז זיי מוזען אָפגעבען אינדיווידועלע אַפּעלאַציעס.

כּאַיני וועט נישט געהערען צו דער לאָדזער יודישער קהלה

נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה=פערוואַלטונג

אונטערן פאָרזיץ פון פּרעזעס מינצבערג איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער קהלה=פערוואַלטונג.

דאָזאָר רומקאָווסקי פרעגט וויפיל אָנגעשטעלטע אין דער קהלה עס זענען קרובים פון פערוואַלטונגס-מיטגלידער אָדער מיטגלידער פון ראַט.

דערויף ענטפערט פּרעזעס מינצבערג, אַז ער ווייסט דאָס נישט און ער פיהרט נישט וועגען דעם קיין בעזונדערע עווידענץ.

דאָזאָר גלאַטמאַן פרעגט, ווען ס'וועלען שוין ענדליך פערטיילט ווערען די סטיפּענדיעס פון דער קהלה.

פּרעזעס מינצבערג ערקלערט, אַז שוין אין די נאָהענטסטע טעג וועט צונויפגערופען ווערען אַ זיצונג פון דער קאָמיסיע, אויף וועלכער די סטיפּענדיעס וועלען פערטיילט ווערען.

נאָכ'ן שדורכלייענען דעם פּראָטאָקאָל פון דער פריהערדיגער זיצונג קוועסטיאָנירט דאָזאָר רומקאָווסקי די גאַנצע זיצונג, אויף וועלכער ס'איז אָנגענומען געוואָרען דער בעשלוס צו פּעראורטיילען זיין האַנדלונג אין ענין מיט'ן בריף פון דער קהלה צו עדווין סעמיועל, דאָזאָר רומקאָווסקי מאָטיווירט עס דערמיט, אַז לויט'ן רעגולאַמין דאַרפען די איינלאַדונגען צו אַן'אויסערגעוועהנליכער זיצונג אָפּגעגעבען ווערען די פערוואַלטונגס-מיטגלידער מיט 6 שעה פאַר'ן טערמין ווען די זיצונג קומט פאָר, ער האָט אָבער די איינלאַדונג בעקומען נאָר מיט 5 שעה פריהער.

פּרעזעס מינצבערג ענטפערט, אַז די זיצונג האָט זיך אָנגעהויבען מיט אַ שעה נאָכ'ן בעשטימטען טערמין, אַזוי, אַז די 6 שעה זענען דערהאַלטען געוואָרען.

דאַן לעגט דאָזאָר רומקאָווסקי פאָר צו עפענען אַ דיסקוסיע וועגען פּראָטאָקאָל, דער פאָרשלאַג ווערט אָפּגעוואָרפען.

ס'ווערט גענומען צו קענטניש דער קאָמוניקאַט פון דער סטאַראָסטווע, אַז דאָס מיניסטעריום האָט נישט בעריקזיכטיגט דעם מעמאָריאַל פון דער לאָדזער קהלה-פערוואַלטונג וועגען צורעכענען די יודישע בעפעלקערונג אין כּאַיני צו דער לאָדזער קהלה.

הרב סעגאַל האָט זיך געוואָנדען צו דער קהלה=פערוואַלטונג וועגען שטעלען אַ מצבה אויפ'ן קבר פון שניאַדאָווער רב. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו שטעלען אַ מצבה און אריינצושטעלען דערויף אַ פּאָזיציע אין ביודזשעט פון יאָהר 1935.

ביים בעטראַכטען דעם בעריכט פון דער סאָציאַלער הילפס-קאָמיסיע ערקלערט דאָזאָר רומקאָווסקי, אַז ער האָט נישט קיין צוטרוי צו דער טעטיגקייט פון דער קאָמיסיע, ווייל ס'געפינען זיך נישט אין איהר קיין מיטגלידער פון די מעהרהייטס-גרופּע. ער זאָגט אַז ס'איז נישט פערהאַן ווער ס'זאָל האָבען די קאָנטראָל איבער דער טעטיגקייט.

דעפּ. מינצבערג ערקלערט, אַז אין דער קאָמיסיע געפינען זיך מיטגלידער פון אַלע ריכטונגען, אַ חוץ פון דער ציוניסטישער, וועלכער ס'קומט נישט לויט'ן אָנגענומענעם מאָדוס קיין מיטגליד אין דער קאָמיסיע פאַר סאָציאַלער הילף.

ס'ווערט דאַן אויסגעוועהלט אַ קאָמיסיע, וועלכע וועט האָבען פאַר אַן'אויפגאַבע צו לוסטרירען די גמינע-אינסטיטוציעס. אין דער קאָמיסיע זענען געוועהלט געוואָרען די דאָזאָרעס גלאַטמאַן, רוס און פליוואַצקי.

מיט'ן אָננעהמען דעם קאַסע-בעריכט פאַר'ן חודש סעפּטעמבער איז די זיצונג געשלאָסען געוואָרען.

פון דער לעצטער מינוט

לאָדז, דעם 16 אָקטאָבער.

ענדליך איבערמאָרגען הויבט זיך אָן די לאַנג-ערוואַרטעטע ציהונג פון דער 1-טער קלאַס פון דער 31. מלוכה=לאָטעריע.

נישט איין שפּילער ערוואַרט אַן'אַנגענעהמע איבעראַשונג צו געווינען אַ גרעסער געווינס, אויך וועלכע עס קענען רעכענען אַלערערשטענס די שפּילער פון דער קאָלעקטור פון נ. יאַסקאַ, פּיעטריקאָווער 22 און 66. וואָס איז בערימט מיט גרויסע און שטענדיגע געווינסען. און דערביי, ווער עס בעזיצט נאָך נישט קיין לאָס, דער זאָל זיך טאַקע איילען אין דער דערמאָהנטער קאָלעקטור אַ לאָס איינצוקויפען!

קוטשאַק'ס אַ שותף,

אויך אַ „באַמביסט" — ווידער אריין אין תפיסה

(2) אין לאָדזער שטאָט-געריכט איז נעכטען פאָרגעקומען אַ כאַראַקטעריסטישער פּראָצעס, וואָס זיין הויפּט-העלד איז געווען דער 46-יעהריגער אַנטאָני קערפּעל, אַ בושעזשינער, וועלכער איז אין זיין צייט געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק אין בעקאַנטען פּראָצעס פון „באַמביסט" קוטשאַק קערפּעל איז דאַן געווען אויך אָנגעקלאָגט פאַר אַנטיילנעהמען אין דעם באַמבען-איבערפאַל. פאַר די דאָזיגע מעשים-טובים איז קערפּעל אָפּגעזעסען 2 יאָהר תפיסה.

באַלד נאָכ'ן אַרויסגעהן פון תפיסה, האָט קערפּעל זיך פערפּלאָנטערט אין אַן'אַוואַנטורע אויף אַ פערוויילונג, בעת וועלכער ער האָט געשאָסען אין אַ געוויסען יאַן סימינסקי, וועלכען ער האָט פערוואונדעט.

נעכטען איז טאַקע פאָרגעקומען קערפּעל'ס פּראָצעס. ער האָט זיך נישט מודה געווען. ער איז פערמשפט געוואָרען אויף אַ האַלב יאָהר תפיסה.

אַ משפחה — סאַם סאָס!

די אַלע דריי זענען איינער בעסער פון צווייטען...

(2) דעם 29 נאָוועמבער פ. י. האָט זיך צום אויספאָרשונגס-אַמט ביי דער זיטען-אַפּטיילונג געמאָלדען די גאַסען-פרוי רבקה זעמעל און געמאָלדען, אַז זי „אַרבייט" ביי דער משפחה קושיוויעץ (אויף קרוטקאַ-באַלוט 4) און אַז די באַלעבאַטים איהרע נוצען זי אויס אויף אַן'אומברחמנות'דיגען אופן און בעהאַנדלען זי ערגער ווי אַ הונד. אַז זי האָט, אין רעזולטאַט פון זייער אכזריות געוואָלט פון זיי אַוועק אויף אַן'אַנדער אָרט, האָט דאָס זוהנ'דעל זייערס, דער 24-יעהריגער אברהם קושיוויעץ זי צושניטען מיט אַ מעסער..

סוף געשיכטע איז, אַז די גאַנצע „אַדליגע" משפחה קושיוויעץ איז נעכטען געשטאַנען פאַרן געריכט און זיי האָבען בעקומען פאָלגענדען פּסק: דער 51-יעהריגער אַלטער-שפּאָס קושיוויעץ — אַנדערטהאַלבען יאָהר טורמע, די 57=יעהריגע גיטעל קושיוויעץ — 6 חדשים און אברהם קושיוויעץ – 3 יאָהר טורמע.

יודיש קאַמעראַל=טעאַטער, אַלעע 1-טער מאַי 2

יודישע טעאַטער=סטודיע

פרייטאָג, ד. 19 אָקט. 8.45 אָוונט, שבת, ד. 20 אָקט. 4 נאָכמיטאָג און 8.45 אָוונט

פישער=שיף 47

פּיעסע אין 4 אַקטען לויט הערמאַן הייערמאַנס.

רעזשי: אידעם. מוזיק: דוד ביגעלמאַן. דעקאָראַציעס: מאַלאָו.

בילעטען פון 54 גר. אָן שוין צו בעקומען אין באָראַכאָוו-ביבליאָטעק, אַל. קאָשטשושקי 9 און אין טאָג פון די פאָרשטעלונגען – ביי דער קאַסע פון טעאַטער.

אין קורצען: „די רייזע פון בנימין דעם דריטען"

Dr. REICHER

פּאָלודניאָווא 28, טעל. 201=93

ספּעציאַליסט

פאַר מענער=שוועכע=בעהאַנדלונג,

סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ-אַנאַליזען

נעהמט אָן פון 8–11 און פון 5–8 אָוונט.

דינסטאָג	אָקטאָבער
16	זון-אויפגאַנג 6.02
ז	זון-אונטערגאַנג 4.41
חשון תרצ"ה	

רעגיסטראַציע פון יאָר-גאַנג 1916

(2) היינט, דינסטאָג, דעם 16-טען אָקטאָבער דאַרפען זיך שטעלען די, וואָס וואוינען, אויפ'ן שטח פון 3=טען קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען-נעמען אויף די אותיות:

J K

און פון 8-טען קאָמיסאַריאַט אויף די אותיות:

W Z Ź Ż

מאָרגען, מיטוואָך, דעם. 17-טען אָקטאָבער דאַרפען זיך שטעלען די, וואָס וואוינען, אויפ'ן שטח פון 3-טען קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען נעמען אויף די אותיות:

L Ł M

און פון 9-טען קאָמיסאַריאַט אויף די אותיות.

A B C D E F

צוגאַב=פּאָבאָר-קאָמיסיע

דעם 29=טען אָקטאָבער ה. י. וועט אין לאָקאַל פון דער מיליטערישער אַפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט פּיעטריקאָווער 165 אַמטירען אַ צוגאַב-פּאָבאָר-קאָמיסיע פאַר דער פּ. ק. או. לאָדז שטאָט 2 צו דער קאָמיסיע דאַרפען זיך מעלדען די פּאָבאָראָווע פון יאָהרגאַנג 1913, וועלכע האָבען זיך צוליב וויכטיגע סיבות נישט געקאָנט שטעלען ביז איצט צו די קאָמיסיעס און די פּאָבאָראָווע פון עלטערע יאָהרגענג, וועלכע האָבען נאָך נישט רעגולירט זייער בעציהונג צו מיליטער-דינסט אויב זיי האָבען דערהאַלטען נאָמענטליכע אויפפאָדערונגען פון דער שטאָטישער סטאַראָסטווע און וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6 7, 12, 13, 14 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען.

צו דער קאָמיסיע מוז מען צושטעלען אַ פּאַס אָדער אַ דאָקומענט מיט אַ פאָטאָגראַפיע.

5 מאַנדאַטען פאַר דער טעקסטיל-אינדוסטריע אין דער 1-טער קוריע

(אג) ווי מיר דערוויסען זיך וועלען פון די 6 מאַנדאַטען אין דער ערשטער קוריע ביי די וואַהלען אין דער האַנדעלס=קאַמער 5 בעקומען די טעקסטיל=אינדוסטריע, דער 6=טער מאַנדאַט ווערט רעזערווירט פאַר דער נישט טעקסטיל-אינדוסטריע, וואַהרשיינליך וועט איהם בעקומען אַ פאָרשטעהער פון דער כעמישער אינדוסטריע.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: א. דאַנצער (זגערזשער 57), וו. גראָשקאָווסקי (11 ליסטאָפּאַד 15), ס. גאַרפיין (פּילסודסקי 54), י. כאָנדזינסקי (פּיעטרקאָווער 165), ר. רעמבעלינסקי (אַנדזשעיאַ 28), א. שימאַנסקי (פּשאַנדזאַלניאַנאַ 75).

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער

Zachęta

זגערזשער 26

היינט און פאָלגענדע טעג!

גרויסע פּרעמיערע!

א. נ.

„קוים נעכטען"

אין די הויפּט-ראָלען:

John Boles און Margaret Sulawan

אָנהויב פון די סעאַנסען: שבת און יום-טוב 12 אַ זייגער. געוועהנליכע טעג 4 נאָכמ.

די קאָנפערענץ וועגען דעם שטרייק אין דער קאַטאָ-בראַנזשע

(2) נעכטען פון 10 פריה ביז 3 נאָכמיטאָג האָט זיך געצויגען די קאָנפערענץ אין אַרבייטס-אינספּעקטאָריאַט וועגען ליקווידירען דעם שטרייק אין דער קאַטאָן-אינדוסטריע, וואָס דויערט שוין 10 וואָכען.

צו קיין הסכם איז מען דערווייל נאָך נישט געקומען, ווייל ביידע צדדים, סיי די פאַבריקאַנטען סיי די אַרבייטער, האַלטען זיך פעסט ביי זייערע פאָדערונגען.

היינט 1 בייטאָג וועט די קאָנפערענץ פאָרט-געזעצט ווערען.

אדוואקאטן מוזען זיין בעשיידען

ביים רעקלאַמירען זיך

(2) די וואַרשאָווער אַדוואָקאַטען-קאַמער האָט פערעפענטליכט נייע פאָרשריפטען מכח דער האַנדלונג פון די אַדוואָקאַטען בעת'ן אויספיהרען זייער פּראָפעסיאָנעלע פּראַקטיק.

אַדוואָקאַטען, אויך די לאָדזער, איז פער-וועהרט זיך צו רעקלאַמירען אפילו אין ספּעציעלע אינפאָרמאַטאָרען, קאַלענדאַרען און אפילו נישט אין טעלעפאָן-קאַטאַלאָגען. די אַדוואָקאַטען-שילד-לעך טאָרען נישט זיין גרעסער ווי 30 אויף 40 צענטימעטער.

פריוואטע דיסקאנטערען וועלען גע'רודפ'ט ווערען

(2) מיר דערוויסען זיך, אַז עס ווערט צו-געגרייט אַ ספּעציעלע פאַראָרדנונג, וועלכע וועט נאָרמירען די פראַגע פון פריוואַטע דיסקאָנטאָ. פיהרען דיסקאָנטאָ-געשעפטען אין געהיים וועט פערוועהרט ווערען אוים'ן שטראָפליכען וועג. דיס-קאָנטערען וועלען מוזען האָבען ספּעציעלע פּאַ-טענטען.

אמטליכעס

(א) עס האָט זיך צוריקגעקעהרט פון אור לויב און איבערגענומען זיין אַמט דער לייטער פון דער זיכערהייטס-אָפּטיילונג ביי דער וואָיע-וואָדזשטווע, ה' וואַצלאַוו לוטאָמסקי.

DR. DED. H. LUBICZ

פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפּפאַנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 אָווענד
זונטאָג און יום-טוב פון 9–11 בייטאָג.
און יו"ט 9–1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-זאַל.

טעאַטער „פילהאַרמאָניע" נאַרוטאָוויטש-גאַס 20 טעל. 213-84

2 גרויסע פאָלקס-פאָרשטעלונגען 2

פון דער יודישער באַנדע

היינט, דינסטאַג און מאָרגען, מיטוואָך, 9 אָוונט

דער גאַנצער פּאַרטער 1 זל.

לעצטע 2 מאָל — שאָס-פּראָגראַם פון

טאַנצט, יודעלעך טאַנצט

— ביז —

די וועלט שאָקעלט זיך!

25 „באַנדע"-שלאַגערס!

בילעטען אין קאַסע.

פריוואטע פונאנדערקלעבער פון רעקלאמעס וועלען פאליצייאיש בעשטראפט ווערען

(2) פאַר'ן פונאַנדערקלעבען אַפישען און פלוגבלעטער אויף די מויערען, מחוץ די ערטער, וואָס זענען ספּעציעל בעשטימט צו דעם צוועק, וועלען די בעטרעפענדע פערזאָנען צוגעצויגען ווערען צו אַדמיניסטראַטיווער פעראַנטוואָרטליכקייט. די שטאָט-סטאַראָסטווע האָט וועגען דעם שוין אַרויסגעגעבען אַ פאַראָרדנונג צו די בעזונדערע פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען.

אפצאהל פון דירה-געלד פאר'ן ארבייטס-פאנד

(2) די לאָדזער פינאַנץ-קאַמער האָט נעכטען פונאַנדערגעשיקט צו די בעזונדערע שטייער-אַמטען אַ צירקולאַר, וואָס קלעהרט אויף דעם ענין וועגען אָפּצאָהל פון דירה-געלד פאַר'ן אַרבייטס-פאָנד.

אָפּצאָהל פאַר'ן אַרבייטס-פאָנד דאַרף אַראָפּ-גערעכענט ווערען בלויז פון ריינעם דירה-געלד, נישט אַריינרעכענענדיג דערין די אַנדערע אָפּצאָה-לונגען, וואָס דער ווירט נעהמט פון לאָקאַטאָר. פאַר די דירות פון די ווירטסלייט און זייערע משפחה=מיטגלידער, וואָס פערנעהמען אין הויז אומזיסטע וואוינונגען, רעכענט מען נישט דעם אָפּצאָהל פאַר'ן אַרבייטס-פאָנד. אויך פאַר האָטעל-צימערען רעכענט מען נישט דעם דאָזיגען אָפּצאָהל.

הספדים צו דער 1-טער יאהרצייט נאכ'ן לובלינער רב זצ"ל

נעכטען אין אָוונד איז פאָרגעקומען אין דער אַלטשטאָטישער און אין דער ווילקער שוהל הזכרות צו דער ערשטער יאָהרצייט פון לובלי-נער רב רבי מאיר שפּירא זצ"ל.

אין דער אַלטשטאָטישער שוהל האָבען גערעדט הרב הירצל האַרצשטאַרק, פּרעזעס דעפּ. מינצבערג און פרנס דוד הירש זילבערשטיין.

אין דער ווילקער שוהל האָבען גערעדט הרב סילמאַן, פּרעזעס פישל ליבערמאַן, הרב משה זילבער (לובלין) און דער לאָדזער תלמיד פון יח"ל ברוך אפרים רוזשאַק.

אַ הזכרה האָט געמאַכט דער חזן ר' יצחק דאַראַטשינסקי.

* * *

היינט קומט פאָר אין לובלין אַ זיצונג פון אַדמיניסטראַטיוען-ראַט ביי יח"ל גערופען דורכ'ן פּרעזעס פון דער וואַרשאָווער קהלה אלי' מאַזור.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט זענען נעכטען פאַרנאַכט אָפּגעפאָהרען קיין לובלין די לאָדזער מיטגלידער פון אַדמיניסטראַטיוען-ראַט מיטן פּרע-זעס פון היגען סניף יח"ל פרנס מרדכי מענדל זאַמערפעלד.

מאנגען און דארם-שטערונגען

ווערען געלינדערט דורך געברויך פון נאַטירליכען ביטערוואַסער

Franciszka Józefa

פּרענט דאָקטוירים. צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און מקלאַד-אַפּטעקשנעס.

א שטיף-מוטער פערמשפט אויף 10 חדשים

(2) נעכטען איז געשטאַנען פאַר'ן היגען קרייז-געריכט אַ געוויסע וולאַדיסלאַווא קאָלוזשינ-סקאַ (פון בזשעזשינער 74).

זי איז בעשולדיגט געוואָרען אין דעם, אַז זי פלעגט אויף אַ מערדערליכען אופן שלאָגען איהר 13-יעהריגע שטיף-טאָכטער, גענאָוועפאַ.

ס'לעצטע מאָל האָט זי אַזוי „צוגערעכט-געמאַכט", אַז יענע איז קוים לעבען געבליבען...

די מערדערליכע שטיף-מוטער האָט בעקומען אַ פּסק-דין — 10 חדשים צו זיצען אין טורמע.

געקאפיעט פון א פערד

(א) אין הויף אויף זגערזשער 105 האָט דער פוהרמאַן ראובן גלאַזער (בצמא 19) בעקומען אַזאַ קאַפּיע פון זיין פערד, אַז פּאַגאָטאָוויע האָט איהם געמוזט אָוועקפיהרען אַ צושעדיגטען אויף קוראַציע אין שפּיטאָל.

זעלבסטמארד

(2) אין איהר אייגענער וואוינונג אויף 11 ליסטאָפּאַד 70 האָט זיך פער'סמ'ט אַ געוויסע יוזעפאַ זאַיאָנץ. אין אַ האָפנונגסלאָזען צושטאַנד איז זי אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

הלאַנג-קינא

„MIRAŻ"

11 ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנט.) 16

היינט פּרעמיערע!

דאָס פּרעכטיגסטע מייסטערווערק פון דער פּראָדוקציע —

Sowkino - Moskwa

א. נ.

„שטורם"

מיט'ן אָנטייל פון די בעדייטענדסטע רוסישע אַרטיסטען.

אויסערן פּראָגראַם:

ספּאָרט-רעווי אויפ'ן רויטען פּלאַץ אין מאָסקווע מיט'ן אָנטייל 1.300.000 מאַן

אין דער אַנוועזענהייט פון סטאַלין און וואָראָשילאָוו און אַנד. סאָוויעטישע פירער.

Puder Bebe Szofmana דער בעסטער פון קינד (35 יאָהר אין דיענסט)

ר. איזראַעל

דער בערזען-סוחר

שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

13

ערשט איצט האָב איך זיך געכאַפּט, אַז איך בין מיט מיין ערצעהלונג צו ווייט פערגאַנגען

— וואָס זאָל איך איצט טון? האָב איך זיך געטראַכט זאָל איך איהר זאָגען דעם אמת, אַז איינע פון די פאָטאָגראַפיעס איז געווען פון איהר אַליין, אָדער זאָל איך דאָס לייקענען, ס'האָט געמוזט דורכגעהן היבשע סעקונדעס ביז איך האָב זיך געקענט דעצידירען, ענדליך האָב איך דאָך געמוזט עפּעס זאָגען

— כ'ווייס נישט, דאָס זענען געווען פאָטאָגראַפיעס פון צוויי פרויען

— וועלכע איהר קענט נישט

— וואָס פעלט איך אייך, קען איך דען אַלע פרויען אין לאָדזש

— נישט דאָס מיין איך, מען איז אַזוי צומישט, אַז מען ווייסט פשוט נישט וואָס מען רעדט

— און וואָס זאָל דאָס אַלץ בעדייטען, האָט די פרוי רובין געפרעגט

— וואָס קען איך אייך וועגען דעם זאָגען, אַלץ איז אַזוי געהיימניספול, אַז מ'האָט אפילו מורא צו טראַכטען וועגען דעם, אַז מ'זאָל דעם ענין אַמאָל אויפקלערען, וועט ווערען...

— וואָס האָט איהר געוואָלט זאָגען?

— צי ס'וואָלט נישט גלייכער געווען, אַז דער ענין זאָל קיינמאָל נישט אויפגעקלערט ווערען

— פאַרוואָס מיינט איהר אַזוי

— כ'האָב מורא, אַז מעגליך דאָס זיך דערוויסען אַזעלכע שרעקליכע זאַכען, וועלכע וואָלטען גלייכער געווען אינגאַנצען, זיך נישט צו דער-וויסען וועגען זיי

— אַזוי האַלט איהר? האָט פרוי רובין געפרעגט, בעטאַנענדיג יעדעס וואָרט

— כ'ווייס נישט קיין שום קאָנקרעטעס, איך קען גאָרנישט זאָגען מיט קיין הונדערט-פּראָצענטיגער זיכערקייט, איך שטעל זיך נאָר אויף מיין געפיהל, די פרוי רובין האָט געמאַכט דעם איינדרוק פון אַ צובראָכענעם לייזענדעם מענש

— וואָס וועל איך איצט טון? האָט זי געזאָגט, כ'האָב נישט קיינעם אויף דער וועלט, יעצט ווי איהר האָט בעסער געקענט אונזער צוזאַמענלעבען און אונזערע פּלענער אויף דער צוקונפט

איך האָב זי געפּרובט צו טרייסטען, זי צו בערוהיגען, אָבער וואָס מעהר איך האָב דאָס געטון, אַלץ היסטערישער איז זי געוואָרען.

— לאָזט מיך נישט אַליין, איך בין פעהיג צו בעגעהען אַ נישט-בעדעכטע שריט, האָט די פרוי רובין געזאָגט, לאָזט מיך נישט אַליין, שמעון

— איך וועל זיך בעמיהען, אַז איהר זאָלט וואָס ווייניגער בלייבען אַליין, האָב איך איר העפליך געזאָגט. רובין איז געווען מיין פריינד, אפשר מיין איינציגער פריינד און איך בין פערפליכטעט אפילו נאָך זיין טויט צו העלפען זיין פאַמיליע, אָבער איהר אַליין, פרוי רובין מוזט זיך בעמיהען צו בערוהיגען, אַליין זיך נעהמען אין די הענד אַריין, ס'איז פערפאַלען דאָס אומגליק איז שוין געשעהען, אַנדערש מאַכען קען מען שוין נישט

— דאָס אומגליק וועל איך ערשט דערפיהלען, האָט די פרוי רובין געוויינט

מיר איז דער ווייטיג געוואָרען איבעריג, איך האָב זיך געוואָלט וואָס גיכער אַרויסבעקומען פון דאַנען, אָבּיסעל זיך אָפּרוהען פון די שרעקליכע איבערלעב-

בענישען אין דעם האָזיגען טאָג:

איך האָב טעלעפאָנירט אין מיין ביוראָ, אַז איך וועל דעם טאָג נישט קומען און בין אַהיימגע-כאָהרען, איך בין געווען אַזוי מיד, דער קאָפּ האָט מיר אַזוי שטאַרק וועה געטון, אַז איך האָב געוואָלט בעשלאָסען זיך אַוועקצולעגען שלאָפען ביז'ן אָוונד און אין אָוונד זאָל איך אַוועקפאָהרען אין יודישען טעאַטער. מיך האָט דאָרט אַזיגעצויגען, איך בין געווען זיכער, אַז איך וועל זיך דאָרט דערוויסען זעהר פיל בייעס, ווי נאָר איך האָב געעפענט די טיר פון מיין וואוינונג האָט מען מיר מיטגעטיילט

— אַ פרוי האָט אייך דאָ געוואַרט אַ לענגערע צייט

— וואָס פאַראַ פרוי? וועלכע פרוי, וואו איז זי?

— זי איז שוין אַוועק, זי האָט געוואַרט אין סאַלאָן אַ לענגערע צייט און ווען זי האָט זיך נישט געקענט דערוואַרטען איז זי אַוועק

כ'האָב זיך באַלד געכאַפּט, אַז דאָ איז עפּעס געשעהען, אַז דאָס איז נישט קיין געוועהנליכער ענין

— נאָך וואָס האָסט דו די פרוי אַהער אַריינגעלאָזען, אַז זי זאָל וואַרטען אויף מיר, האָסט דאָך געוואוסט, אַז איך קום קיינמאָל נישט אין דער צייט אַהיים

— איך האָב איהר דאָס זעלבע געזאָגט, אָבער די דאַמע האָט מיר אַ בעטגעגעבען, אַז זי מוז מיט אייך גערעדט איז שטאַט און איהר האָט געהייסען אַז זי זאָל דאָ אַ ביסעל וואַרטען

איך האָב זיך גאָרנישט מעהר אָפּגערופען, כדי מיין דינער זאָל נישט חושד זיין אַז זאָל זיך נישט דערוויסען, אַז דאָ קומט פאָר עפּעס אויסער-געוועהנליכעס און בין אַריינגעלאָפען אין סאַלאָן-צימער. איך האָב זיך אַרומגעקוקט און אַלע זייטען כ'האָב געקוקט צי ס'פעהלט נישט עפּעס איך שטוב, אין ערשטען מאָמענט האָב איך נישט בעמערקט, אַז אין סאַלאָן זאָל זיין עפּעס געענדערט, אַלץ איז געשטאַנען ווי שטענדיג, די בילדער אויף דער וואַנד נישט געריהרט, גאָרנישט האָט אָנגעוויזען דער-רויף, אַז אימיצער האָט דאָ געזאָלט באַלעבאַטעווען

— אַלזאָ, קיין גנב איז דאָ נישט געווען.

דער ענין ווערט דעריבער נאָך מעהר קאָמפּליצירט

איך בין געשטאַנען טשעליכע מינוט אין מיטען דער שטוב און זיך אַרומגעקוקט, דערנאָך האָב איך זיך פערשעהמט פאַר זיך אַליין

— וואָס שטעה איך דאָ ווי אַ ליימענער גולם?

קוקענדיג אַזוי אויף דער פּאָדלאָגע האָב איך בעמערקט שפּורען פון קליינע פּיסלעך אויף דער אויסגעגלאַנצטער פּאָדלאָגע. איך האָב זיך פשוט אַוועקגעלעגט אויף דער פּאָדלאָגע, און ערשט איצט געזעהן דייטליכע שפּורען פון פרויען-פאַנטאָפעל, די שפּורען האָבען דערפיהרט צו מיין אַרבייטס-צימער. איך בין באַלד אַהין אַריין, איך האָב זיך אַלץ געפונען אין דערזעלבער אָרדנונג וואָס פריהער, קיין שום זאַך האָט זיך דאָ נישט געענדערט, די שופלאַדען זענען געווען פערשלאָסען, מיין אייזערנע קאַסע, וועלכע איז געשטאַנען אין ווינקעל און וועלכע איז אָנגעגרייט טאַמער געווען פוסט, איז געווען נישט בעריהרט

— וואָס איז דאָ געשעהען? האָב איך אויסגע-שריגען אויפ'ן קול, ווער האָט געהאַט אַן אינטערעס מיר דאָ נאָכצוקוקען?

כ'האָב גאָרנישט פערשטאַנען פון דעם אַלעם, ביז מיין בליק איז געפאַלען אויף מיין שרייב-טיש און איך האָב בעמערקט, אַז דאָרט פעהלט עפּעס, דעם ערשטען מאָמענט האָב איך זיך נישט געקענט דערמאָהנען וואָס דאָרט פעהלט, באַלד האָב איך זיך אָבער געכאַפּט, אַז אויפ'ן שרייבטיש פעהלט די פאָטאָגראַפיע פון פאַני, די אַרטיסטקע פונ'ם יודישען טעאַטער, מיט וועלכער איך האָב לעצטענס געהאַט אַ קליינע ראָמאַנטישע געשיכטע

כ'האָב שנעל אַריינגערופען מיין דינער און איהם אויסגעפרעגט וואו ער האָט אַהינגעטון די פאָטאָגראַפיע

דער דינער איז געשטאַנען אינגאַנצען צומישט

— איך האָב דאָ גאָרנישט געריהרט, האָט ער געשטאַמעלט, איך קען שווערען, אַז איך האָב די פאָטאָגראַפיע היינט אינדערפריה אָפּגעשטויבט אַזוי ווי יעדען טאָג און זי איז געבליבען שטעהן אויף דעם זעלבען אָרט, וואו זי שטעהט געוועהנליך

— טאַ וואו איז זי איצט אַהינגעקומען? האָב איך געשריגען

— כ'ווייס נישט, כ'ווייס נישט פון וואָס צו זאָגען.

(פאָרזעצונג קומט)

קולטור־סעקציע ביים ראד־פערקעהר־פעראיין

איז פייערליך געעפענט געווארען

שבת צו נאכט, איז אין אייגענעם לאקאל (פילסודסקיעגא 43) פארגעקומען די פייערליכע דערעפנונג פון א קולטור־סעקציע ביים ראד־פערקעהר־פעראיין.

די פייערליכקייט ווערט געעפענט פון וו. גראסמאן, וועלכער גיט אן איבערבליק איבער דער ענטשטעהונג פון דער סעקציע און ווינשט ערפאלג.

ה' מאגנעס רעדט וועגען דער נויטווענדיגקייט פון דער קולטור־סעקציע, וועלכע האט זיך געשטעלט דעם ציל, אפצורייסען די יוגענד פון די טאנץ־זאלען, אויפלעבען די יודישע קולטור און יודישע קלאסיקער. עפענען קורסען, ארגאניזירען אויספלוגען א. ד. גל.

נאך דעם רעפעראט פון סטודענט לעוי, בעגריסט אין נאמען פון ראד־פערקעהר־פעראין פרעזעס א. גראסמאן. וועלכער ווינשט ערפאלג.

נאך דעם אפיציעלען טייל, האט די דראמאטישע סעקציע אויסגעפיהרט אייניגע רעציטאציעס, דעקלאמאציעס און מאנאלאגען.

אנצוגען, הויזען און פוטער'ס

האבען גנבים ארויסגעפיהרט פון א געשעפט אויף דער יודישער גאס

(2) פון שמירגאלד'ס מאגאזין אויף דער יודישער גאס 5 האבען גנבים אין דער פארלעצטער נאכט ארויסגע'גנב'עט 70 אנצוגען, 30 פאר הויזען, 45 פעלצען און 50 שפסען־פעלעכלעך אין דער אלגעמיינער ווערט פון 3,500 זל. ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די גנבה איז ארייננגעפאקט געווארען אין זעק, וועלכע זענען אוועקגעפיהרט געווארען מיט א וואגען.

דער איינברוך איז אויסגעפיהרט געווארען אין „הענטשקעס“ צוליב וואס דער פאליציי איז ביז איצט נאך נישט געלונגען צוקומען אויף די שפורען פון די איינברעכער.

איינברוך אין פירמע „פלוטאס“

(2) אין געשעפט פון דער שאקאלאד־פירמע „פלוטאס“ אויף פיעטריקאווער 273 איז אויסגעפיהרט געווארען אן איינברוך. די גנבים האבע צוגענומען קאווע, טיי און קאקאא אין דער ווערט פון 3000 זל.

2 פאלקס־פארשטעלונגען ביי דער „יודישער באנדע“

היינט, דינסטאג און מארגען, מיטוואך ווערט אין „פילהארמאניע“ געגעבען דורך דער „יודישער באנדע“ 2 גרויסע פאלקס־פארשטעלונגען צו גאנץ ביליגע פרייזען. ס'ווערט געגעבען די לעצטע צוויי מאל דער גרויסער שלאגער־פראגראם „פון טאנצט, יודעלעך טאנצט ביז די וועלט שאקעלט זיך“ !!!

דאנערשטאג שפילט די „באנדע“ אין לוויוויטש.

גרויסער קאנצערט אין פילהארמאניע

די היינטיגע וואך ערווארט דאס מוזיקאלישע לאדז א גרויסען קינסטלערישען גענוס. עס טרעט אויף דאנערשטאג אוונד מיט איין איינציגען קאנצערט צום ערשטען מאל אין לאדז די בעריהמטע פידלערין לאלעטטע פראנץ.

לאלעטטע פראנץ איז ביים היינטיגען טאג איינע פון די גרעסטע פידעל־קינסטלערינס פון גארער וועלט און יעדען נומער, וואס זי פיהרט אויס איז א קינסטלערישע געשעהעניש אין גרויסען סטיל און לאזט איבער א זעהר אויסער־געוועהנליכען איינדרוק אויף די בעזוכער.

רעפרעזענטאנץ־טעאטער „ראזמאיטאשטשי“ 27 ציגעל־גאס 27 טעל. 112-25.

דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

גאסטשפילען פון דער בעריהמטער קינסטלערין — דער שטאלץ פון דער יוד. ביהנע

אידא קאמינסקא

היינט, דינסטאג, 9.15 אוונד גרויסע הנחה־ און פאלקס־פארשטעלונג

אלע פלעצער איז פארטער נור 1 זלאטע

היינט, דינסטאג, 9.15 אוונט ווידערהאלונג פון דער פרעמיערע

א דאנק פון קינדער

(די גרעסטע טאטרים פון דער יוד. ביהנע) סענסאציאנעל און שפאנענד לעבענס־בילד אין 3 אקטען (5 בילדער) מיט אידא קאמינסקא אין דער הויפט־ראל. (פרעכטיגע קאנצערט־שפיל)

נאך דער פארשטעלונג — נייעס! צום ערשטען מאל אין דער טעאטער־וועלט!

גראנדיעזע ביילאגע אונטערן נאמען „לאדז קאפויער!“... לאדזשער רעפארטאזש!

„לאכט יודעלעך לאכט!“... רעזשי: יוסף סטרוגאטש.

אנגעפיקעוועט מיט פל־טוב! שארזש און קיבעץ! שפיל! — טאנץ! — געזאנג!

1) א יונגעל? — א מיידעל? הומאריסט. סקעטש אין 1 אקט פון ד. צעלמייסטער און ס. קארין־מייער

2) מ'זאל קיין ליגען נישט זאגען!.. לאדזשער געשעהעניש אין 1 אקט פון ד. צעלמייסטער און ס. קארין־מייער. 3) דעפילאדע פון דער גאנצער סטאר־טרופע. אויפטריט — ווער? וואס?

1000 לאך אין איין מינוט!!! ספעציעל פאר די געשוואוירענע פעסימיסטען און מרה־שחורה'ניקעס! די ווענד פון טעאטער וועלן ציטערן פון די לאך־באלאנצען, וואס וועלען ארויסגעלאזט ווערען יעדען אוונט. ס'וועט זיך טוען אויף טיש און אויף בענק און ס'איבריגע אויף דר'ערד!

דאנערשטאג, 9.15 אוונד טראדיציאנעלע פאלקס־פארשטעלונג

אלע פלעצער איז פארטער נור 1 זל.

10 „מירעלע אפרת“

מיט אידא קאמינסקא

שוין דעם פרייטאג, גרויסע פייערליכע פרעמיערע דער גרעסטער וועלט־שלאגער

מיט געזאנג און טענץ „ס'וועט זיין גוט“ מיט אידא קאמינסקא.

צום שטרייק פון די אנגעשטעלטע אין די האלעס און אויף נאוואמיעסקא

נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון שטרייק־קאמיטעט פון די אנגעשטעלטע אויף נאוואמיעסקא און אין די האלעס. ס'איז אויסגעהערט געווארען א בעריכט וועגען די אונטערהאנדלונגען וואס זענען פארגעקומען צווישען דעם פעראיין פון די אנגעשטעלטע מיט די סוחרים אין פעראיין אויף פיעטריקאווער 10. ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז צוליב דעם, וואס דער פעראיין פון די סוחרים פיעטריקאווער 10, וויל אונטערהאנדלען בלויז אין נאמען פון א טייל פון זיינע מיטגלידער, קאנען די אונטערהאנדלונגען נישט פאר קומען.

גרויס אויפרעגונג האט ארויסגערופען דער קאמוניקאט, וואס האט זיך בעוויזען אין דער פרעסע אונטערגעשריבען אנאנים פון מאנופאקטור סוחרים. דער קאמיטעט האט בעשלאסען צו פערשארפען דעם שטרייק ארויסרופענדיג א סאלידארע אקציע פון די איבעריגע אנגעשטעלטע אויף נאוואמיעסקא און אנדערע בראנזשעס און אויך פון די טראנספארט־ארבייטער.

„וועני, ווידי, וויצי“...

צוויפגעשטעלט הונדערט פראטאקאלען

(2) „וועני, ווידי, וויצי“ — דאס איז לאטיין — און דער טייטש דערפון איז: „געקומען, געזעהן און געזיגט“.

א שייכות מיטן ענין האט עס אויף אזויפיל אויף וויפיל —

מיט 2 וואכען צוריק זענען קיין לאדז דעלעגירט געווארען פון ווארשא, צו־הילף אונזערע לאדזער, 2 ווארשאווער ארבייטס־אינספעקטארען.

געשיקט האט מען זיי קיין לאדז, ווייל די ארבייטס־אינספעקטארען זענען דא ממש פערוואר־פען מיט ארבייט, און ס'איז דא ב"ה צו טון אויף טיש און אויף בענק...

האט מען די צוויי אנגעקומענע אינספעקטארען מכבד געווען מיט'ן אדורכפיהרען אן אינ־ספעקציע אין אייניגע פאבריקען.

איצט, נאך 2 וואכען, פאהרען די אינספעקטארען אוועק צוריק קיין ווארשא.

ווי מיר דערוויסען זיך, זענען בעת די אינספעקציעס צונויפגעשטעלט געווארען 100 פראטאקאלען.

איבערגעפאהרען

(א) אויף ראג זשגאווער און דאמבראווסקא האט אן'אויטא איבערגעפאהרען א געוויסע אסתר שטערן (פון פרינציפאלנא 3).

מען האט זי געמוזט אפפיהרען אין א שפיטאל.

פערזאמלונג פון „לינת־הצדק“

זונטאג איז פארגעקומען די גענעראל־פער־זאמלונג פון „לינת - הצדק“. אן אויספיהרליכען בעריכט וועלען מיר ברענגען אין אונזער מארגע־דיגען נומער.

גרויסער ערפאלג פון אידא קאמינסקא אין „א דאנק פון קינדער“

דער ערפאלג פון אידא קאמינסקא אין דער שפאנענדער פיעסע „א דאנק פון קינדער“ האט איבערגעשטיגען אלע ערווארטונגען.

היינט אוונד ווערט ווייטער געגעבען „א דאנק פון קינדער“ מיט אידא קאמינסקא. נאך דער פארשטעלונג ווערט געגעבען די ביילאגע „לאכט יודעלעך, לאכט“ מיטן אנטייל פון גאנצען אנסאמבל.

פון פוילישע טעאטער

היינט ווערט אין שטאטישען פוילישען טעאטער געשפילט לעאנאוס „סקוטארעווסקי“.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	—	—	—	96.00
3 פראצענטיגע	בודאוולאנע		—	47.85
4 „	דאלארובקא		—	53.75
7 „	סטאביליזאציע (אמ.)			77.88
5 „	ווארשאווער ס.־ב. 1934			63.00
5 „	לאדזער			54.75
ענגלישער פונט	—	—	—	25.79
דאלאר אפיצ. 5.25	נישט אפיצ.	—		5.21
גאלד־דאלאר	—	—	—	8.91
גאלד־רובל	—	—	—	4.59
דייטשער מארק	—	—	—	1.94

ראטעוועט אייער געזונט

קראנקע אויף רופטורעס (ברוך־קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל־גומי־באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך־קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

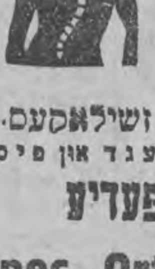

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך־באנדאזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען־ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל־גארסעטן אויף ביינער־שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטאפעדישע הייל־אפאראטען אויף פלאטפוס.

ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס־מאדעלען, אויף זשילאקעס. — גומי־זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל־ארטאפעדיע

Spec. Ortop. **O. PETRYKIEWICZ** אוים לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס־באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק־בריף.

(אין זגערזש אויף טלאמאצקא 2 № און 4 № אייגענע הייזער)

שלמה קוטנער

אלס כאראקטער־שוישפילער

צו זיין 30־יאהריגען יובל

דער אין לאדז בעליבטער שוישפילער שלמה קוטנער, פייערט זיין ארטיסטיש־קינסטלערישען 30־יאהריגען יובל.

אין לאדז האט ער אלס יונגעל געזונגען אלס משורר ביים חזן משה סטערצעווער, אין סינאגאגע ביי מ. דארגוזשאנסקי'ן, ירמיהו קלוגער אין וואליע, נח קאלישער (זאלודקאווסקי), לייזער גלאוונער, שלמה אפטייקער. אין דער ערשטער שטאט טאמאשאוו האט ער געזונגען צוויי טעג אלס כאריסט אין טעאטער, און באלד אויפגעטרעטען זיין ערשטען אויפטריט אויף דער ביהנע, אלס אדריאן אין „כינקע פינקע“, מיט דער זעלבער טרופע פאהרט ער נאך קוטנע, וולאצלאוועק. א פאר יאהר שפעטער 1909—1910 זעהען מיר שוין דעם בעל־יובל אלס אנגעזעהענער ארטיסט אין דער פרץ הירשביין־טרופע, וועלכער ציילט זיך פארן שענסטען פעריאד פון שלמה קוטנערס ארטיסטישער טעטיגקייט. ער האט אויך בעארבייט פער־שידענע פיעסען און געשאפען קרעאציעס אין אזעלכע ראלען ווי מארמאלאדאוו אין דאסטאיעווסקיס „פערברעכען און שטראף“, הויף־מייסטער אין „יזכור“, ר' אליהו אין לייוויקס „שמאטעס“, סטרעטין אין בערגערס „מבול“, קאטעריניאזש אין אשס „מאטקע גנב“, רעסטאראטאר אין אשס „יוחס“, משהלע אין אשס „לאנדסמאן“, צירקוס דירעקטאר אין „הינקעמאן“, דירעקטאר אין „סווי“ שאקאלאד־פאבריקאנט אין „באיאדערא“, שדכן אין „סקויטען־מיידעל“, אט די אלע טיפען זענען סיי פון דער פרעסע, סיי פון טעאטער עולם, אנערקענט געווארען אלס אויסערגעוועהנליך קינסט־לעריש אין פולען זין פון ווארט, שלמה קוטנער האט ליב כאראקטער ראלען פסיכאלאגישע מיט שטארקע איבערלעבונגען, איבערלעבען א ראל וואס גייט פון טיפען הארצען און איז פול בלוטיג, מאכט ער נישט קיין אונטערשיד, סיי אין דער מעלאדראמע סיי אין דער יודישער אפערעטע, ער האלט, אז ווער עס קען נישט זינגען אדער טאנצען, טאר בכלל אין דער אפערעטע נישט שפילען דער בעל־יובל איז אין דער אקטיארען־משפחה שטארק בעליבט און אנערקענט אלס גוטער רעזשיסער און שוישפילער, און איז פער־רעכענט פאר איינער פון די, מיט וועלכע די יודישע ביהנע אין פוילען מעג שטאלצירען.

ביים היינטיגען טאג איז דער בעל־יובל א מיטגליד אין דער צענטראל־פערוואלטונג פון יודישען ארטיסטען־פעראיין אין פוילען, דער לאדזער טעאטער־עולם און די ארטיסטען־משפחה, וועלכער ווייסט, ווי אפצושאצען דעם בעל־יובל'ס שוישפילערישען קינסטלערישען טאלאנט, וועט אויך זיכער צו זיין 30 יאהריגען יום־טוב, איהם פערשאפען פיל כבוד און פרייד.

וו. גייהויז.

מעלדונג

געז. „קולטור־ליגע“

הנחה־בילעטען. ס'ווערען ארויסגעגעבען בעדייטענדע הנחה־בילעטען אין די קינאס. די בילעטען זענען גילטיג אלע טאג און אויף אלע סעאנסען.

אויספלוגען. שבת, דעם 20 ד. ח. 2 אויספלוגען: 9.30 פריה אין טאבאק־מאנאפאל, 2 נאכמ. אין היסטארישען מוזיי א. נ. פון בארטאשעוויטש.

זונטאג, דעם 21 ד. ח. 10 פריה אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

שפראך־קורסען. דעם 20 ד.ח. ענדיגען זיך די איינשרייבונגען אויף די שפראך־קורסען פון ענגליש, פראנצויזיש, יודיש, פויליש, דייטש, רוסיש און עספעראנטא. פרייזען פון א קורס 10 זל.

קורס פון געזעלש. וויסענשאפטען. דעם 31 ד.ח. עפענט זיך דער קורס פון געז. און פאליטישע וויסענשאפטען. פראגראם צו בעקוקען אין סעקרעטאריאט.

אפען־פארום. פרייטאג, ד. 19 ד.ח. דער 2־טער אפען־פארום. אין פראגראם, אקטועליעס פאליטישע און ליטעראריש — ח' סערגיי, געזאנג מיט דער אודיטאריע — ח' ע. בארא־נקעוויטש.

„אין לאנד פון ווייסע נעכט“ א. ד. ט. וועט שבת, דעם 20. ד. ח. 8 אווענד רעפערירען ח' ס. נוטקעוויטש וועגען א רייזע איבער לעטלאנד, עסטלאנד און פינלאנד. די פארלעזונג וועט זיין מיט ליכט־בילדער.

איינשרייבונגען, אינפארמאציעס און הנחה־בילעטען אין סעקרעטאריאט פון „קולטור־ליגע“, זאכאדניא 68, טעל. 131-15 פון 10—2 און 4—10.

כשר צו די געעהרטע קאנסומענ-טען און פיינשמעקער! דער רעסטאראן „Bar Rogożyka" LEGJONÓW 11 (dawn. Zielona) tel. 189-14 די קיך ווערט געפיהרט אינטער דער לייטונג פון די בעסטע פאך-קרעפטען

האט יעצט נאכ'ן זומער-סעזאן די מעגליכקייט מעהר צופרידען צו שטעלען איהרע געסט מיט די גוט-בעקאנטע געשמאקע שפייזען און מיטאגען צו 80 גר. מיט אכטונג אינהאבער פון „Bar Rogożyka" כשר

קלאנג-קינא **CAPITOL** זאוואדזקא 16

היינט פרעמיערע! – דער אונפערגעסליכער – Urwis z Hiszpanji EDDIE CANTOR – מיט'ן – אנטייל פון Glorja Stuart אין דעם הערלי-כען פילם א. ג.

„רוימישע סקאנדאלען"

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און אקטואליטעטען פון FOX

אנהויב אין געוו. טעג. 4.30 נאכמ. שבת און זונטאג 12.30 בייטאג.

געדענק, אז גרויסע געווינסטען

פאלען שטענדיג אין דער גליקליכער קאלעקטור פון

KAFTAL

דארט איז געפאלען דער ערשטער אין די לאטעריע-געשיכטען

מיליאן

ווי אויך א סך, א סך אנדערע געווינסטען צו: 200.000 זל., 100.000 זל., 50.000 זל., 20.000 זל., 15.000 זל., 10.000 זל. א. ז. וו. אויף צעהנדליגער מיליאנען זלאטעס.

קויף אלזא א לאס צו דער 1-טער קלאס פון דער 31-טער לאטעריע פון דער מלוכה-לאטעריע פון

W. Kaftal i S-ka

Łódź, Piotrkowska 54.

די ציהונג הויבט זיך שוין אן דעם 18-טען ד. ח.

בריפליכע בעשטעלונגען ווערען תיכף ערלעדיגט פער פאסט.

P. K. O. Konto 304 761.

די ביי-ארגאניזירענדע זיך

גרופע ענגליש און העברעאיש

הויבט אן די לעקציעס דיעם 17-טען ד. ח. 8 א זייגער אווענד.

אינפארמאציעס און איינשרייבונגען אין דער

פויליש-פאלעסטינער האנדעלס-קאמער, פעטריקאווער 113

Dyr. J.Rapaport

ברוך-קראנקע!!!

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז. פון דעם איז גאנץ פויליז בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיל בעוואוסטע פראפעסארען.

ברוך-ליידענדע! ספעציעלע ארטאפעדישע גומי הייל-באנדאזשען פון מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט בעזייטיגען אהן שום אפעראציע, ראדיקאל שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטען ערפאלג, די שווערסטע, געפעהרליכסטע און פערעלטערסטע ליידענדע ברוכען בעי מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעד. הייל-באנדאזשען פאר צו ריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע, אינדיווידועלע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך-באנדאזשען בעגע ערפאלגען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערארט פעהלער פון גוף!

אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די הייל-בארימטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מעטאדע סטעצ, ארטאפעד. הייל-קארסעטען פאר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינד-זוכט, דימונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע פילסטדיכע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראקטישטע ארטאפעדישע אפאראטען פאר שמערצליכע פלאט-פיס לויט גיפס-מאדעל.

אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.

30 יעהריגע פראקטיק, פולע גאראנטיע!

ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.

עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אובעזפ. ספאל. (מאסע-כאריך).

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאנק

איך מאך עפענטליך בעקאנט, אז דער ה' דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואולטשאנסקא 10, דער בעריהמטער ארטאפעדישער ספעציאליסט האט אין א קורצער צייט מיך בעפרייט, אדאנק זיין הייל-ארטאפעדישען באנדאזש פון רופטור, וואס איז ענטשטאנען נאך אנ'אפעראציע איך בין גענצליך אויסקורירט פון רופטור.

(—) Leokadja Herkt
Łódź, Nowe Chojny), ul. Miła 7.

יעדער איינציגער

האט זיך איבערציינט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, קרישטאל, בראנז, נייה-מאשינען, שרייב-מאשינען, פעלצען, גארדעראבען אז"וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן,

שענקיעוויטשא 6, טעל. 191-00

בעמ.: די נייעסטע מאדערען מעבעל, בעסטע קוואליטעט שטענדיג אויף לאגער. פרייזען ביליגע.

אלע ארט גארדינען

ווי אויך פערשירענע קאפען און טיש-דעקען, בעקומט מען אמביליגסטען און צו קאנקורענץ-פרייזען, נאר אין דער לאנגיעהריגער פירמע

L. Elbaum

26 NOWOMIEJSKA 26

פראנט 1-טער שטאק.

קומט אין איבערציגט אייך!

לעטשניצע

פון דאקטוירים - ספעציאליסטען

זגערזשער 17

טעל. 116=33

רענטגען-גאבינעט

ווענעראלאגישעס אמבולאטאריום

פון 9 פריה ביז 8 א זייגער אווענט.

וויזיט 3 זל.

לעטשניצע

פאר ווענערישע קראנקע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

לאדז, זאוואדזקא 1

טעל. 122-73

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד.

ווענעריש-קראנקע, מענער-שוועכע און הויט-קראנקהייטען

אנאליזען פון בלוט און אורין

די פערהיטונגס-סטאציע

איז טעטיג א גאנצען מעת לעת

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

א בעראטונג 3 זל.

Dr. HELLER

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע

8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט, זונטאג פון 11—2 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל. אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

Dr.

S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (סיפיליס און טריפער), היילט מענער = שוועכע וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129=45

נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ.

פאר אונבעמיטעלטע - לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראלאג

ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקהייטען

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעהמט אן פון 2—3 און פון 6—8 אוו

Dla rozszerzenia interesu

czynny udziałowiec w średnim wieku poszukiwany z wkładem 6—8 tysięcy złotych. Znajomość polskiego i niemieckiego języka konieczna. Oferty pierwszorzędnych reflektantów do biura Fuchsa Łódź, Piotrkowska 50 pod „W. 6000"

Dr. med. **Niewiażski**

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארטיטאג. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. **D. WAJSKOPF**

צוריקגעקעהרט

אינערליכע קראנקהייטען, ספעציעל מאגען, קישקעס און לעבער, רענטגען-שטראהלען, נעהמט אן פון 4—7

פיעטריקאווער 101, טעל. 114-82

לעבער אויף דער מאשין

ווערען אנגענומען אויסצוגייען ביי

ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

שייטלען

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערשיענע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט צו ביליגע פרייזען

ביי **קערש**, סטווראווא 15

Dr. med.

G. Fridstein

אינערליכע קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען אויף

ציגעל-גאס 11, טעל. 117-95

נעהמט אן פון 6—7½ אווענד.

Dr. med.

Leon Familier

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען אויף

6. שערפיעץ 37 (בענעדיקטא)

נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

כעמיש-באקטעריאלאגישער לאבאראטאריום

מ. שאץ

לאדז, פעטריקאווער 37.

פיהרט אדורך זעמטליכע ערצטליכע אנאליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע, אא

קליינע אנאנסען

1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

Zaginiony został weksel na zł. 35.— pł. 30/XII 34, wystawca J Tymonka, żyro B. Goldberg. Weksel zostaj unieważniony. Zwrócić takowy do Brenera, Lutomierska 16. 4388

Zaginiony został weksel na zl. 50.— wystawca A. Klaperzak, żyranci: 1) H. Rozenberg, 2) J. Lubochinski, 3) D. Welner. Weksel zostaje unieważniony. Zwrócić takowy do U. Lenga, Łódź, Wolbörska 38. 4386

וויכטיג פאר שטרימפף-פאבריקאנטען! עס ווערט אנגענומען אויסצוארבייטען אויף מעכאנישע אמעריקאנער מאשינען פערשידענע שקארפעטען ווי אויך רענדער. עס ווערט אויך אנגענומען צו שפולען אלעס סאליד אויסגעפערטיגט צו זעהר ביליגע פרייזען. לאדז, שרודמיעסקא 60 וו. 10. 4295

א סוועטער-מאשין צו פערקויפען פון 9/80 צו ערפאהרען פולנאצנא 13 אין גלאז-געוועלב.

איך האב אבצוגעבען א פריזיר-דיפלאם און א קאנצעסיע. אפערטען אין אדמ. אונטער „Koncesja"

איך נעהם אן ארבייט אויף 12/80 מאשין. צו ערפאהרען טעלעפאן 184-78 זאר העניך 4390

ראקאלען

אנ'ארט צו שלאפען פאר איינציגע אנשטענדיגע פערזאנען. פיעטריק. 36, וואוינונג 19. 4391

א זעהר בעקוועהם ארט צו שלאפען פאר 2 יונגעלייט איז אפצוגעבען. פאמארסקא 14, אין אפיצינע, 2. שט. בינשטאק.

פרייע פאסטענס

איך זוך א קוואליפיצירטע האנד-שפולערין, אויך ארויסצוגעבען צו שפולען פאלודניאווא 17, וו. 27, קווער אפיצינע, 2-טער שטאק.

ס'ווערען געזוכט שטריקער-נעזולען צו סוועטערס פון זאפארט. קאנסטאנטינער 7, וו. 6. 4398

עס ווערט געברויכט אבערלאק-נייהער זאפארט. זאוואדזקא 26, וו. 14.

נויטיג א קוואליפיצירטער בערעטען-ארבייטער. הערשענבוים, פיעטריק. 116, צווייטער איינגאנג, פארטער.

א לערן-יונגעל, באלד געצאהלט, ווערט געזוכט אין דער שאכטעל-פאבריק פאלודניאווא 18, ביכוואלד 4395

ס'ווערט געזוכט א טיכטיגע אינקאסענטקע אין יודישען לאקאטארען-פעראיין פילסודסקיעגא 54. צו מעלדען זיך אין דער קאנצעלאריע פון 10—1 פארמיטאג.

נויטיג א האנד-נייהערין צו סוועטערס, אלעע 1 מאי 4, טארבינער. 4393

פערשידענעס

קליינע שלאסערייי-נעפראווקעס און שווייסונגען ביליג ביי רעדער, קאנסטאנטינער 11/13 רוג זאכאדניא.

דער ה' גנב פון זומער-פאלטא אויף נאוואמיעסקא 6 וו. 72 ווערט געבעטען אפצושיקען די גנבה געגען בעלוינונג דיסקרעציע געזיכערט. 4389

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.